

Дванаццаць далоняў падтрымліваюць мару

Сёлетнюю вясну студэнтка аддзялення кампазіцыі Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Вольга СТАРЦАВА чакала з асаблівым хваляваннем: лічаныя месяцы засталіся да абароны дыплама. Дзяржаўнай камісія яна прадставіць аркестравы твор з адпаведнай свайму светапогляду назвай “Трыумф жыцця”.

Настасся ПАНКРАТАВА / Фота Ганны ШАРКО

Праз музыку пачынаючы кампазітар распавядае пра шлях чалавека ад нараджэння да сталасці. У паліфаніі на шчаслівыя моманты напластоўваюцца тэмы перажыванняў і сумненняў, адлюстроўваючы шматбагінасць жыцця. Кульмі-

нацыяй твора становіцца нараджэнне дзіцяці і замілаванне нованароджаным закаханых бацькоў.

Адносна крыніцаў натхнення сумняваюцца не выпадае: у Вольгі з мужам падростаюць пяцёрка дзяцей ва ўзросце ад 5 да 15 гадоў. І ўся гэта пяцёрка разам з бацькам імкнуча падтрымаць маці ў яе памкненні да ажыццяўлення заповітнай мары: прафесійна займацца творчасцю.

Размаўляеш з без пяці хвілін дыпламаваным кампазітарам Вольгай Старцавай і адчуваеш, што яна — бы тая самая крыніца радасці. Ёй удалося дасягнуць таго, у што многія нават не вераць: знайсці гармонію паміж асабістымі памкненнямі і сям’ёй. І менавіта гэтага найперш хочацца пажадаць нашым шануючым і творчым чытацкам у першае вясновае свята.

Заканчэнне — на старонцы 6.

ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАПІСКА НА ГАЗЕТУ “КУЛЬТУРА” ПРАЗ ІНДЫВІДУАЛЬНЫ (63875) І ВЕДАМАСНЫ (638752) ІНДЭКСЫ/

З дапамогай банкаўскай карткі газеты можна выпісаць праз інтэрнэт-сэрвіс на сайце “Белпошты” (пункт “Афармленне падпіскі на друкаваныя сродкі масавай інфармацыі”).

8 сакавіка

“Мы дзякуем вам за актыўны ўдзел ва ўсіх сферах жыцця грамадства, выхаванне юнага пакалення, умённе падтрымліваць спакой і дабрабыт у сям’і. Менавіта жанчыны робяць свет дабрэйшым, забяспечваючы яго духоўнае адзінства і стабільнасць. Жадаю вам моцнага здароўя, добрага настрою і здзяйснення ўсіх жаданняў.”

З віншавання Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі з Днём жанчын.

Соцыум

МРОІ І РЭАЛЬНАСЦЬ ВУЧЭБНАГА ТЭАТРА

Чаму студэнты тэатральнага факультэта акадэміі мастацтваў усё яшчэ навучаюцца, не маючы сваёй сцэны, піша “К”.

ст. 4 — 5

а “К” но ў свет

У ВОДБЛЕСКАХ ЗОРАК

“К” пагутарыла з праграмным дырэктарам “Лістапада” Ігарам Сукманавым пра тое, што за ўмовы трэба выконваць кінафестывалю, каб запрашаць да сябе зорак.

ст. 13

ДАРАГІЯ ЖАНЧЫНЫ!

Ад імя дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь — членаў Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры і навуцы і ад сябе асабіста шчыра віншую вас з цудоўным святам — Днём жанчын!

Як вясна напаяняе зямлю сонечным святлом і цяплом, так і вы асвятляеце наша жыццё сваёй душэўнасцю, прыгажосцю, мудрасцю. У творчасці, прафесійнай і грамадскай дзейнасці — вы крыніца новых ідэй і стваральнай сілы, у сям’і — яе стрыжань і захавальнік хатняга ачага, сямейных традыцый і родавых каранёў. Дзякуючы вашай дабрыві, пяшчоце і любові гэты складаны сучасны свет становіцца больш добрым, чыстым і ўтульным.

Моцнага вам здароўя, выдатнага настрою, шчасця і дабрабыту. Няхай заўсёды вам шчасціць у жыцці і здзяйсняюцца вашы запаветныя мары.

**З найлепшымі пажаданнямі,
Старшыня камісіі Ігар Марзалюк**

У Купалаўскага тэатра — новы дырэктар

Міністр культуры Рэспублікі Беларусь Юрый Бондар і мастацкі кіраўнік НАТ імя Янкі Купалы Мікалай Пелінін прадставілі Паўла Латушку калектыву. Фота kupalauki.by

Генеральным дырэктарам Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы прызначаны Павел Латушка. Афіцыйнае прадстаўленне новага кіраўніка калектыву адбылося 6 сакавіка.

— Для мяне вялікі гонар і адказнасць працаваць у адной з вядучых устаноў культуры краіны, з найлепшым тэатральным калектывам. Спадзяюся, што разам

мы зробім многае дзеля нашай культуры і спадчыны, будзем захоўваць мінулыя традыцыі і будаваць новае. Можна сказаць, што я вяртаюся, але вяртаюся ў новае, — пракаментываў Павел Латушка сваё прызначэнне, як гаворыцца ў афіцыйным паведамленні ад імя тэатра.

Павел Латушка нарадзіўся 10 лютага 1973 года ў Мінску. У 1995 годзе скончыў юрыдычны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, у 1996 годзе — Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт. Сярод яго былых пасад — Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Беларусь у Польшчы, Францыі, Іспаніі, Партугаліі, Манака, міністр культуры Рэспублікі Беларусь, Пастаянны прадстаўнік Рэспублікі Беларусь пры UNESCO і Сусветнай турысцкай арганізацыі.

“Красуні” — для красунь

Масленіца ля муроў Мірскага замка.

выступалі лепшыя творчыя калектывы Гродзеншчыны. Адзін з яркіх карэліцкіх ансамбляў — “Красуні-бэнд”.

Пра гэта тры вярта сказаць асобна. Зусім нядаўна сабраліся таленавітыя дзяўчаты і вырашылі давесці свету, што без іх удзелу ён — не такі дасканалы. Свет прышліх у чаканні. А “Красуні...” пакрысе яго апраўдваюць. У складзе калектыву — металысты Настасся Мурашка, Карына Янік, мастацкі кіраўнік раённага цэнтру культуры і народнай творчасці Рыта Яроцкая...

З поспехам яны выступілі ўчора, 8 сакавіка. Не менш выразна гучыць іхняя беларуская песня і на сённяшняй Масленіцы, якая ладзіцца ў Карэлічах. І зноў п’якуцца бліны, і зноў шануюцца асоба слабага полу, златная штолдзёна здзіўляць.

Art-minsk

УВАГА, КОНКУРС!

З 29 мая па 30 чэрвеня 2019 года ў сталіцы адбудзецца Другі Міжнародны фестываль мастацтва “Арт-Мінск”. Да ўдзелу запрашаюцца мастакі без абмежаванняў па ўзросце і грамадзянстве, якія працуюць у любых відах і тэхніках выяўленчага і медыя-мастацтва.

Аўтарам, якія хацелі б прыняць удзел у фестывалі, неабходна запоўніць заяўку на сайце форуму да 15 красавіка. Галасаванне нацыянальнага журы завершыцца 30 красавіка, а ўжо з 2 па 16 мая будзе ісці прыём работ, якія пройдуць конкурсны адбор.

Арганізатары фестывалю “Арт-Мінск” — Рэспубліканская мастацкая галерэя Беларускага саюза мастакоў і Цэнтр выяўленчага і медыя мастацтва “Новая культурная ініцыятыва”.

Як распавядае “К” начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Карэліцкага райвыканкама Іна Санчук, Масленіца ў раёне адзначаецца двойчы. І звязана гэта не толькі з запатрабаванасцю абрадавага свята.

Юген РАГІН

Першая Масленіца ладзіцца 2 сакавіка ва ўнутраным дворыку Мірскага замка. Я пісаў пра шчыльнае ўзаемадзеянне музейнага замкавага комплексу з ад-

дзелам ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі, пра тое, што ўзаемадзеянне гэтае мае камерцыйную аснову. Дык вось, вітанне вясны ў мураваным мірскім антуражы было платным. Нягледзячы на гэта дворык не пуставаў. На імправізаванай пляцоўцы

Фотафакт

У сцэнічным руху

5 сакавіка споўнілася 50 гадоў Міхаілу Панджавідзе — галоўнаму рэжысёру Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь. Гэтай сцэне ён служыць з 2010 года, таму і дзень народзінаў адзначаў там — на творчай сустрэчы з гледачамі і прадстаўнікамі СМІ. Пачаўшы з “Набука” Джузэпэ Вердзі, амаль за дзясятак гадоў Міхаіл Панджавідзе паставіў у нашым Вялікім тэатры 14 спектакляў. Віншуюем рэжысёра са святам, зычым усёго найлепшага і з нецярпліваццю чакаем новых пастановак — будзьце заўжды ў сцэнічным руху, Міхаіл Аляксандравіч!

**Рэдакцыя “К”
Фота Міхаіла НЕСЦЕРАВА**

Газета КУЛЬТУРА ШТОДНІВНАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выдаецца з кастрычніка 1991 года.
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчэнне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Галоўны рэдактар — Ілья Васілевіч СВІРЫН; **намеснік галоўнага рэдактара** — Вераніка МОІАКАВА; **адказны саркатар** — Юрый КАРПЕНКА; **рэдактары аддзелаў:** Надзея БУНЦЭВІЧ, Юген РАГІН; **агладальнікі рэдакцыі:** Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ, Надзея КУДРЯКА, Настасся ПАЎЛАТАВА, Антон РУДЫК; **Юрый ЧАРНЫКЕВІЧ** спецыяльны карэспандант; **Пётр ВАСІЛЕЎСКІ, Алег КЛІМАЎ;** **карэспандант** — Ганна ШАРКО; **фотакарэспандант** — Сяргей ЖДАНОВІЧ; **мастацкі рэдактар** — Наталля ОВАД; **карэктар** — Таціяна ПАШЭНЬКА.
Сайт: www.kimpress.by, E-mail: kultura@tut.by. Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рэкламны адрас: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41. Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова “КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.
Дырэктар — СЛАБОДЗІН Ірына Аляксееўна;
першы намеснік дырэктара — КРУШЫЦКАЯ Людміла Аляксееўна.
Прыёмная: (017) 334 57 41.
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, Чацвёрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.
Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, паштарныя звесткі (аўтар пашпарта, дату выдчы, кмі і катэ выданыя пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.
*Матэрыял на правах рэкламы.
© “Культура”, 2019. Наклад 3 607. Індэксы 63875, 638752.
Рознічны кошт — па дамоўленасці. Паўднёвы адрок 07.03.2019 у 12.00. Замова 955.
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Выдавецтва “Беларускі Дом друку””.
ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. Пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

Вобраз ў пошуках мецэната

Гарадская скульптура — гэта нібы эпіграф для канкрэтных вуліцы, завулка, транспартнага прыпынку, урбаністычнага ландшафту, будынка. Бронзавая дама на лаве задае настрой Міхайлаўскага сквера, выява гандляркі семкамі — як напамін наведвальнікам Камароўкі, што тут ідзе сур'ёзны гандаль і жартачкі не месца. Скульптура настаўніцы ля педуніверсітэта (напэўна, і ўласнае імя ў яе даўно з'явілася) заклікае студэнтаў на скарэне педагагічных вышыняў. Пафасная балерына перад цэнтральным фасадом Опернага натхняе на заглыбленне ў класіку, а выявы дзвюх стомленых дзяўчат у пунтах ля бакавога фасада тэатра — як карцінка з жыцця: стаміліся пасля рэпетыцыі, выбеглі на вуліцу да бліжэйшай лавы. Але наша гаворка — пра іншы будынак і іншую скульптурную кампазіцыю.

Яўген РАГІН / Фота Юрыя ІВАНОВА

ЯК УСЁ ПАЧАЛОСЯ

Лёсы жанчын вызначаюць мужчыны. А пачалося ўсё так. Ля цэнтральнага ўвахода ў Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт культуры і мастацтваў, дзе заўжды прасторна, вольна, а шум нястомных электрычак нагадвае пра хуткаплынную жыццё, сусветліз аднойчы і абсалютна выпадкова тагачасны рэктар заданай ВУНУ культуры Юрый Бондар і знавы фатограф Юрый Іванов — кіраўнік Савета пры БДУКіМ па грамадскіх сувязях і нашы колішні калега па сумеснай працы ў газеце “Культура”. Юрый Паўлавіч пазнаўся з Юрыем Сяргеевічам ідэяй — стварыць ля ўвахода ў навучальную ўстанову адмысловую скульптурную кампазіцыю, своеасаблівы брэнд, які б характарызаваў навучальную ўстанову.

Зерне было кінута, як кажучы, ва ўрадліваю глебу. Савет па грамадскіх сувязях — гэта, трэба вам сказаць, сіла магутная ды неўтаймоўная. Юрый Іванов — цудоўны арганізатар і вялікі ўпарадкавальнік таго, што не ўпарадкоўваецца ніколі — пяць гадоў таму сабраў вакол сябе ва ўніверсітэце 35 такіх жа ніўрымслівых творцаў: мастакоў, кампазітараў, архітэктараў, дызайнераў, артыстаў. Ім бы яшчэ паспяхова

магнатаў-банкіраў у якасці шпартных мецэнатаў!

Словам, была б ідэя, а як яе ажыццявіць, савет згадаецца, бо і сам здольны нараджаць не абы-якія ідэі, як інкубатар курант. Але пра гэта — іншым разам.

ШТО ЎЖО ЗРОБЛЕНА

Удасканальвалі ідэю ўсім саветам. Вырашана было

Перад Універсітэтам культуры неўзабаве з'явіцца незвычайная кампазіцыя

Адзін з варыянтаў прывязкі кампазіцыі да перадуніверсітэцкай прасторы.

адлюстраваць у метале трох муз — па колькасці асноўных кірункаў дзейнасці ВУНУ: харэаграфія, тэатральнае і выяўленчае мастацтва. Задача аб'яднаць іх у адмысловую кампазіцыйную групу — не з простых. Да ўсяго, было загадка вырашана, што тры дзювачыя постаці павінны сімвалізаваць нашу культуру ў цэлым і ўніверсітэт у прыватнасці. Але хто ажыццявіць задуманае?

Пошукі выканаўцы ішлі наддоўга. За працу ўзяўся адзін з 35. Прафесар, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь, загадчык кафедры скульптуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта мастацтваў, лаўрэат прэміі Саюзнай дзяржавы Уладзімір Слабодчыкаў. Да слова, менавіта ён прыдумаў і ўвасобіў у жыццё балерыны ля опернага.

— Самае галоўнае, што задумка адобрана рэктарам універсітэта культуры Алінай Корбут, — распавядае скульптар. — На сёння зроблены эскіз з пластыліну. Думаю, што кампазіцыя цалкам прапрацавана. У апошнім варыянце яна дасягне двух з

Рэктар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Аліна Корбут і скульптар Уладзімір Слабодчыкаў. Абмеркаванне эскізаў.

палавой метраў у бронзе. Зробім і версію куды меншых памераў — не болей за 40 сантыметраў. Гэтыя статуэткі будуць уручацца ў якасці галоўнага ўніверсітэцкага прыза. Калі мы знойдзем належныя сродкі, можна будзе запрашаць архітэктара для прывязкі скульптура да канкрэтнай мясцовасці.

“МНЕ ВОБРАЗ ВАШ ПРЫМРОЎСЯ ў ЧОРА”

Пакуль выявы грацыі маюць, так бы мовіць, сярэднестатыстычны выгляд. Але Уладзімір Іванавіч за тое, каб кожная з маладых жанчын мела канкрэтны

партатып. На яго погляд, гэта надасць кампазіцыі асэнсаванай важкасці, сімвалічнага рэалізму. З парадаксальнасцю апошняга словазлучэння я пагаджуся, калі ўявіў у ролі адной з грацыі Святлана Сарокіну — дырэктара Палаца культуры Маладзечна. Усюднысная і энергічная, яна стала для многіх творцаў кляпалівай музай-натхняльніцай. Рэальны сімвал нерэальнай працавітасці і самаадданасці ў справе ўмацавання нацыянальнай культуры....

Прататыпы — гэта добра. Але хто імі ў выніку стане: студэнткі, выпускніцы, людзі з універсітэцкім дыпломам, пэўным досведам і на-

прававым аўтарытэтам? Логіка падказвае, што хутчэй за ўсё апошня.

ПАСТКА ДЛЯ МЕЦЭНАТА

Сябры Савета па грамадскіх сувязях шукаюць мецэната. Чаму не ён іх? Час не прыспеў. Відэа, няма асаблівай выгады ўглядацца з недасягальнай вышыні бізнесу ў пошуках чалавека, ідэі, праекта, якіх варта неадкладна падсілкаваць маральна і матэрыяльна.

У кулуарах Савета нават такі план нарадзіўся: аб'яць бізнесоўцу, які падтрымае рэалізацыю праекта “Музы”, што адным з прататыпаў скульптурнай выявы стане ягоная (бізнесмена) жонка. Ідэя настолькі арыгінальная, што супраціўляцца пачынаеш не апазду. Усё ж, пакрысе мы прывыкаем да рацыянальнага цыннізму рынкавых адносін. Самаахвярнасць — прэрагатыва гуманітарыяў.

А вось Уладзімір Слабодчыкаў не вагаецца, як я. Ён — катэгарычна супраць. Маўляў, выбар прататыпу не павінен вызначацца калекцыянарыяў і чаканні гарантаваных грашовых прыбыткаў. Я, напрыклад, са скульптарам спрачацца не будуся.

ЧЫМ УСЁ СКОНЧЫЦСЯ

Натуральна, поспехам. Я ведаю Юрыя Іванова шмат гадоў, ён заўжды дамагаецца свайго. Падазраю, ён цяпер і ў снах рыхтуе пастку для патэнцыйнага мецэната. Той пакуль ходзіць бесклапотны і не ведае, што лёс яго прадвызначаны.

А музы? А музы чакаюць прататыпаў і зграбанага пастамента. Сябры ж Савета па грамадскіх сувязях працягваюць дэбаты аб прыгажосці выявы, жыцця і будучай кампазіцыі. Усё правільна. Лёсы жанчын вызначаюць мужчыны.

K

Эскіз скульптурнай кампазіцыі Уладзіміра Слабодчыкава.

6 сакавіка ў малой зале сталічнага кінатэатра “Ракета”, што славіцца арт-хауснымі сеансамі, распачнецца ўнікальны для Беларусі культурна-асветніцкі праект “Спачатку было цела”. Цягам дзевяці вечароў можна будзе глабальна папоўніць свае веды ў галіне сучаснага танца розных кірункаў: паслухаць лекцыі, паглядзець дакументальныя стужкі пра найбольш адметныя пастаноўшчыкаў і ўбачыць некалькі значных у сусветным маштабе спектакляў.

Надзяя БУНЦЭВІЧ

Гэта кінапраграма — сумесная акцыя Адкрытага форуму эксперыментальных пластычных спектакляў “ПлаСтформа”, праектаў Sinemascope, які спецыялізуецца на паказах аўтарскага кіно на мове арыгіналу з рускамоўнымі субтытрамі, і “Тэатр + цела”, у рамках якога

У танцбудучыню з “Ракетай”

калісьці ўжо ладзіліся лекцыі і майстар-класы па сучаснай пластыцы і харэаграфіі. Чарговы заход па папулярнасці сучаснага танца атрымаў падтрымку з боку Інстытута імя Гётэ ў Мінску і Пасольства Францыі ў Беларусі.

Кожны кінапаказ будзе пачынацца з уступнага слова — лічыце, з лекцыі вядомага танцавальнага крытыка і даследчыцы Святланы Улановскай. Менавіта яна рабіла албор стужак, збудаваўшы з іх суцэльны “відэакурс” — штосны накітат “падручніка-даведніка” і “відэахрэстаматы” на заяўленую тэму. Рэч неабходная, асабліва калі ўлічваць паступовае павышэнне цікавасці да сучасных пластычна-харэаграфічных форм, якое з-за элементарнай недасведчанасці часам спалучаецца з “вынаходніцтвам веласіпед”. Так, вялікія магчымасці для самаадка-

цыі прадастаўляе сёння інтэрнэт. Але каб скарыстаць тыя фонды, трэба хаць б ведаць, што і дзе шукаць.

— Паслядоўнасць кінапаказаў падпарадкоўваецца логіцы і храналогіі, — гаворыць куратар праекта Святлана Улановская. — Для поўнай карціны я рэкамандавала б наведваць усе сеансы, бо толькі так можна будзе больш-менш поўна ахапіць гісторыю сучаснага танца, зразумець яе этапы, заканамернасці развіцця, асаблівасці творчасці найбольш яркіх харэаграфіаў, кожны з якіх фарміраваў свае ўласныя падыходы да эстэтыкі і метадалогіі гэтага мастацтва. Пасля кожнага з праглядаў ёсць магчымасць застацца на абмеркаванні: пагутарыць пра ўбачанае, падзяліцца сваімі думкамі, задаць пытанні і атрымаць адказы.

K

Мроі і рэальнасць вучэбнага тэатра

Ці можна вырасці алімпійскага чэмпіёна па плаванні, перадаючы сакрэты тэхнікі ў басейне без вады? Такія асацыяцыі з'яўляюцца, калі ў чарговы раз безвынікова імкнешся даведацца пра лёс вучэбнага тэатра Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. Галоўны корпус БДАМ, у якім і знаходзіцца вядомая гораду сцена, студэнты даўно абжылі пасля рамонту. Аднак Тэатр-студыя імя Еўсцігнея Міровіча вось ужо дзевяць гадоў як недаступная будучым актёрам і рэжысёрам.

Настасся ПАНКРАТАВА / Фота Ганны ШАРКО

“БЫ ПАЖАР!”

У тэатрах краіны сёння праце нямаюць дыпламаваных спецыялістаў, якія за студэнцкае жыццё так і не пабывалі на сцэне вучэбнага тэатра Акадэміі мастацтваў, бо з 2010-га года галоўны корпус быў на капітальным рамонтзе. У першай палове 2010-х гадоў заняткі праводзіліся ў памяшканнях на розных канцах горада. Дэкану тэатральнага факультэта Уладзіміру Мішчанчуку даводзілася дамаўляцца пра арэнду аўдыторыі на Партызанскім праспекце, куды на час рамонту пераязжаў тэатральны факультэт.

— Любы пераезд — бы пажар! — дэкан не вельмі любіць успамінаць тыя часы на “выселках”. — Неабходна было алаптавацца да новых рэалій, бо займацца даводзілася ва ўмовах адсутнасці вучэбнай сцэны.

Умовы былі, мякка кажучы, не надта, але педагогі тэатральнага факультэта трымаліся па-геройску і як маглі, згляджвалі вострыя вузлы. Арандаваныя пакоі ўдалося пераабсталяваць у танцхалас, пляцоўку для навучання фехтаванню, сцэна-руху, вакалу, грыву. Выпускныя спектаклі ладзілі на сталічных прафесійных пляцоўках — Купалаўскі, Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі, Тэатр юнага глядача, Тэатр-студыя кінаакцёра, Тэатр Арміі і іншыя ішлі насустрач творчай ВНУ, дзе калісьці навучаліся многія творцы іх калектываў.

На жаль, вяртанне ў родны аўдыторыі алсоўвалася. Прычын было нямаюць. У афіцыйным лісце за подпісам дырэктара камунальнага будаўніча-эксплуатацыйнага ўнітарнага прадпрыемства “Мінская спадчына” Аляксандра Кохана, што адказвала за капітальны рамонт і мадэрнізацыю вучэбнага корпуса № 1 БДАМ, сьвярджаецца: “Тэрміны выканання работ прадоўжыліся з-за неабход-

насці перапрафілявання шэрагу памяшканняў для арганізацыі вучэбнага працэсу па выдзеленым раней (у 2013-м годзе) заданні УА “БДАМ”, а таксама нерытмічнага і абмежаванага фінансавання на працягу ўсяго перыяду будаўніцтва”.

На тэатральным факультэце разумелі, што гэта часова цяжкасці. І верылі: не за гарамі вяртанне ў alma mater. Аднак доўгачаканыя прыбыткі ў 2016-м годзе выклікалі збыттанія пачуцці: педагогі і студэнты атрымалі новы аўдыторыі, спартыўную залу, але даведаліся, што тэатр-студыя імя Міровіча, малая сцена і харэаграфічны клас ім зноў недаступныя.

На двары 2019-ты. З працягванага вышэй ліста вынікае, што “капітальны рамонт і мадэрнізацыя вучэбнага корпуса №1 УА “БДАМ” па праспекце Незалежнасці, 81 у г. Мінску КУП “Мінская спадчына” завершаны”. Аднак дзверы вучэбнага тэатра усё гэтак жа замкнёныя. Чаму?

НЕ СКРАНУЦЬ. НЕ ЎКЛЮЧЫЦЬ. НЕ ПАВЕСІЦЬ

Пакуль мы разам з дэканам падыймаемся па параднай лесвіцы Акадэміі мастацтваў, Уладзімір Андрэвіч успамінае іншае будаўніцтва, да якога ён калісьці меў дачыненне.

— У 27 гадоў мне выпаў лёс быць дырэктарам Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра. Тады калектыву прапанаваў у тэатры колішняга гродзенскага старасты Антонія Тызенгаўза (сёння ў ім ставіць спектаклі абласны тэатр лялек) і марыў пра новы будынак. Да гэтай пары памятаю, як ладзілася тое будаўніцтва: больш арганізавана, больш адказна. Не пабаюся сказаць — з любоўю! — урушана распавядае суразмоўца. — Вынік навідавоку: за пяць гадоў на

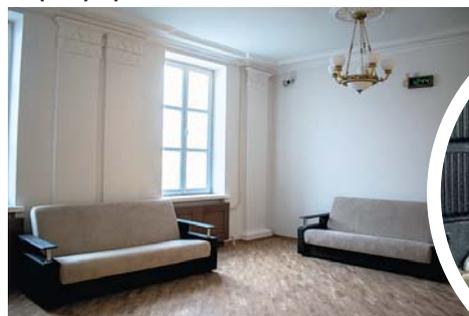
Дэкан Уладзімір Мішчанчук паказвае аглядальніку “К” пустую залу, якая да рамонту збірала на спектаклі і капуснікі тэатральнага факультэта сапраўдныя аншлагі.

У малой зале некалі ладзілі ўступныя іспыты па сцэназме, вакалу, майстэрству актёра.

Харэаграфічная зала гатова часткова.

Адноўленае фэе чакае першых наведвальнікаў.

беразе Нёмана ўзнік велічны тэатр, які сёння з’яўляецца сімвалам горада.

Без сумневу, рэканструкцыя вучэбнага тэатра, распачатая дзевяць гадоў таму, занялася. Як можна зразумець з адказу “Мінскай спадчыны”, арганізацыя лічыць сваю працу завершанай. У дакуменце пазначана: “Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь выдаткаваны УА “БДАМ” фінансавыя сродкі на набыццё абсталявання тэатра, яе тэхнічнае абсталяванне і рэвізію”.

Яшчэ ў кастрычніку на рабочай сустрэчы ў Міністэрстве культуры быў падпісаны пракол даручэнняў, згодна з якім на выдаткаваны з рэспубліканскага бюджэту сродкі Акадэмія закупіла абсталяванне для механізацыі сцэны і падрыхтавала яго для перадачы заказчыку КУП “Мінская спадчына” і БУ -168 “Будаўнічага трэста № 7” для яго мантажа і

выканання пусковых і наладных работ. Але са снежня 2018 года абсталяванне вагой каля 14 тон (трасы, лябэдка, сетка-рабіца і іншае) знаходзіцца непасрэдна на будаўнічай пляцоўцы вучэбнага тэатра, аб чым заказчык неаднаразова атрымліваў паведамленне...

Хто ж адказны за тое, каб давесці аб’ект да ладу?

— Суцэльныя аб’яцанкі-цацанкі! — засмучаецца Уладзімір Андрэвіч. — Што мне казаць выкладчыкам, студэнтам дзённай і заочнай формы навучання, башкам? Як дэкан я нясу адказнасць за арганізацыю вучэбнага працэсу. У студэнтаў няма элементарных умоў для працы. А некаторыя з іх пляціць за сваю адукацыю... Дыпломнікі выпускаюць спектаклі ва аўдыторыях. І толькі калі ідзе паказ работ Дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіі, яны трапляюць, па нашай дамоўленасці, на прафесійную сцэну.

Уладзімір Андрэвіч завозіць нас з фатографам у той самы шмапакнуты вучэбны тэатр. Зала выглядае досыць прывабна: акуратна выведзеныя сцены, адноўленыя люстры, навіоткая падлога. Маю ўвагу адрозна прыцягваюць шэрагі крэслаў, усталяваныя на добрым узвышэнні адносна адзін аднаго. Я памятаю гэтыя крэслы дарамонтнага фармату: з цяжкасцю можна было што-небудзь

Лябэдка-маторы
нудзяцца
ў бяздзейні.

разгледзець за галовамі глядачоў, якія сядзелі перад табой. Цяпер хача б гэтая праблема дакладна здымацца.

Тут мой загал і заканчваецца. Хутка высвятляецца цэлы спіс будаўнічых недапрацовак. Напрыклад, вялікая жырэндыя ў адпаведнасці з праектнай дакументацыяй падмаляся і апускалася пры дапамозе лябёдка (пра гэта сцвярджаецца і ў лісце ад будаўнічай арганізацыі). Уладзімір Андрэвіч разводзіць рукамі: цяпер тую жырэндыю з месца не скрануць. Раней святло запальвалася і гасілася паціху, як і патрабуецца ў сапраўдным тэатры, павольна, а зараз уключаецца і выключаецца “рубільнікам”. Ці возьмем акуратна пафарбаваныя сцены і парталы сцэны, столь каля сцэны: усё добра, аднак на ёй няма абсталявання для вынасных пражэктараў. Значыцца, дзевяццацца гэтую пражэжасць наноў дзюўбсці, здымаць крэслы, рабіць прыстасаванні ў столі, дзя мантажу вынаснага сафіта.

Дэкану шкада, што за доўгія гады рэстаўрацыі змяніліся першапачатковыя планы: дзеля зніжэння выдаткаў усё, што можна, было спрошчана. Прыкладам, адмовіліся ад паваротнага кола на сцэне. Шчыра кажучы, у сённяшнім варыянце тэатр-студыя бліжэй да нейкага рэжысёрскага клуба, чым да сучаснага вучэбнага комплексу. Аднак за дзевяць гадоў чакання важная ўжо не столькі тэхнічная навінка, колькі сама магчымасць нарошце выступіць на ўласнай сцэне.

СЭРЦА ПУСТУЕ

Утрох рушыў у рубку. Вялікі пакой пакуль што радуе толькі новымі вокнамі, з якіх добра праглядаецца сцэна. Праўда, яны не адчыняюцца. Тут даўно павінна месціцца неабходная для абслугоўвання спецыяльная апаратура, стаяць светлавыя і гукавыя пулы. Уладзімір Андрэвіч не можа схаваць свайго расчаравання: ён не бачыць у рубцы неабходнай камунікацыі, сістэм правадоў. Адчуванне, быццам усё ладзіць з разлікам на невялікую клубную пастаноўку, а не на стварэнне прафесійнага спектакля.

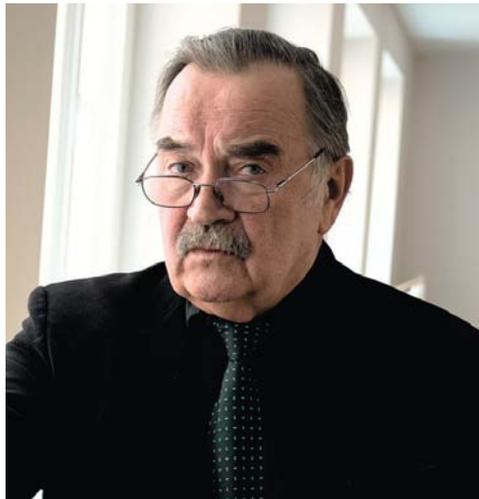
Уладзімір Андрэвіч рэагуе так эмацыйна яшчэ і таму, што сам у 1968 годзе іграў у сваіх дыпломных спектаклях у гэтым тэатры. Ён памятае тыя часы, калі за кулісамі месцілася сапраўдная кафляная рубка, якой прадлялася будучыя артысты перад выходам на сцэну. Афшыйна зваша вучэбным тэатрам гэтае памішканне пачне праз дзесяць гадоў, а фактычна ён існаваў з 1949 года — тады ўпершыню для паказу дыпломных работ пачалі выкарыстоўваць атакваю залу творчай ВНУ. На гэтай сцэне рабілі свае першыя крокі артысты, якімі сёння ганарыцца тэатры краіны, і дэкану вельмі баць, што традыцыя перапынілася.

Вучэбны тэатр патрэбны не толькі непасрэдна акцёрам і рэжысёрам, але і студэнтам іншых факультэтаў Акадэміі. Сюды павінны быць пераехаць Цэнтр эксперыментальнай рэжысуры, які зараз размешчаны на вуліцы Каліноўскага ў былым дзіцячым садку. Тут павінны замацоўваць навыкі будучыя сцэнографы, дызайнеры касцюмаў і грывёры, рэжысёры па гуку і святленні. Дарэчы, у дарэмонтныя часы ў рубцы стаяла кінапраекцыйная апаратура. Сённяшнім праектам дэманстрацыя фільмаў не прадугледжана...

З рубкі выходзім праз ізаліраванае памішканне, спя-

майстра, які паабяцаў нам яго рэстаўраваць. Як маглі, мы яго ўхвалілі і ўдзялілі — і змаглі захаваць у працоўным стане наперакрод усім будаўнічым катаклізмам і кліматычным умовам і абставінам.

Здавён побач з асноўнай глядзельнай залай існавала і малая — на 48 месцаў. Яна была разлічаная на монаспектаклі, эксперыментальныя работы, для правядзення ўступных іспытаў па сцэнамоўе і вакалу, майстэрству акцёра. Наведваемся і сюды: па-сця рэканструкцыі колькасць крэслаў зменшылася да 34, сцэна пакуль голая — не відаць ніякіх прыстасаванняў для замацавання гукавой аб-

Уладзімір Мішчанчук задаецца пытаннем, калі вучэбны тэатр будзе даведзены да ладу

вітае сеткавымі блокамі. Па словах дэкана, тут плануецца зрабіць студыю гуказапісу. Аднак патрэбнага абсталявання, ізноў жа, пакуль не стае.

— усё гэта — сэрца тэатра, але яно, на вялікі жаль, не напоўнена крышэй. Яно зусім пустое, — у росліцы зазначае Уладзімір Андрэвіч.

ДАЖДЖУ І СНЕГУ НАПЕРАКОР

Каб узяць сапсаваны настрой, ідзем у фэе вучэбнага затра-студыі. Тут мяне чакаў сапраўдны сюрпрыз. Памятаю, як у сярэдзіне 2000-х у Акадэміі мастацтваў праходзілі паказы Міжнароднага дзіцячага тэатральнага фестывалю “Крок у неба”, і журналістам даводзілася штурхаць праціскацца праз натоўп у вузкім калідорчыку перад дзвярыма вучэбнага тэатра. Аказваецца, прастора, што хавалася ад глядачоў за тонкай перагародкай, была перапланавана ва аўдыторыі толькі напрыканцы XX стагоддзя, бо студэнтам не хапала месца для заняткаў. Раней жа тут сапраўды існавала фэе. Супрацоўнікі “Белрэстаўрацыі” вярнулі былое веліч: па фотаздымках аднавілі ляпніну, кандэлябры.

Мы плануем заздзейнічаць памішканне яшчэ і ў якасці канцэртнай пляцоўкі, — дадае Уладзімір Андрэвіч. — Раяль 30-х гадоў мінулага стагоддзя ўжо ёсць і чакан-

светлавой апаратуры, куліс, задніка, заслоны. Адно што, пад’ёмны знесены па-над падлогу. За гэтыя перабудоўчыя гады памішканне нават чамусьці змяніла назву і цяпер, згодна з праектам, стала клас-залай.

У пакоя-пенала ёсць вялікі недахоп: нізка вокнаў на ўсю сцяну. Каб стварыць неабходнае для спектакляў зашчымненне, іх трэба зачыняць драўлянымі аканіцамі. На жаль, тыя двухстворкавыя палотны не прылягаюць да адкосаў і папаконнікаў, ды яшчэ і прасвечваюцца на стыху. Рамонт правялі, але вядома, што студэнтам даведзеша прыбегаш да дзедзых спосабаў, каб пазбавіцца залішняга знешняга святла.

Заглядаем у гукавую і светлавую рубкі малой залы: яны таксама яшчэ пустыя. Толькі дзе-нідзе на падлозе ляжыць тынкоўка. Гэта вынік будаўнічых работ паверхам вышэй — там, у харэаграфічным класе, напярэдні пачалі праводзіць правалы для мантажу гукавой апаратуры, якія ў свой час не паклалі. Пад’ёмнае туды — ізноў дзіўнае адчуванне кінутай на паўдзюзе справы. Мяркуючы самі: сцены, столь і падлога гатовыя, але яшчэ тры неабходныя танцоўшчыя лустры ў поўны рост так і не замацаваны да сцен. Харэаграфічны станок пачалі збіраць, але апошнія некалькі перакладзін не прымацавалі. 3-за гэтых і іншых

дробязяў студэнты не могуць поўнаватрасна займацца ў танц-класе.

ЗА АДЧУВАННЕМ ПУБЛІКІ — У МАСКВУ

Пакуль мы абыходзілі праблемныя памішканні, спадар Мішчанчук неаднаразова паўтараў, што яму хацелася ад усіх, хто займаецца капітальным рамонтам, больш алказнага, гаспадарчага падыходу да вырашэння праблемы. Усё ж, гаворка ідзе не пра прыватную кантору, а пра дзяржаўную ВНУ, якая рыхтуе творчыя кадры для ўсёй краіны.

— Як можна падрыхтаваць высакласнага спецыяліста, калі акцёр за чатыры гады навучання не выходзіць на сцэну? Пра які пасьля гуку можна гаварыць у аўдыторыі чатыры на восем квадратных метраў? Пра якую форму паводзін на сцэнічнай пляцоўцы мы можам казаць? — задаецца рытарычнымі пытаннямі дэкан. — Аднак на палыхае не распавядзеш пра адчуванне глядача, а ўзаемадзеянне з публікай для акцёра самае галоўнае. За 33 гады працы ў Акадэміі, з якіх 5 гадоў быў загадчыкам кафедры майстэрства акцёра і рэжысуры і 28 гадоў — дэканам, многа чаго зроблена, перажыта, дасягнута, але такога становішча перажываць не даводзілася.

Уладзіміру Андрэвічу не хацелася гаварыць пра гэтыя праблемы публічна. Ён спадзеўся, што пытанні абавязкова вырашацца, трэба толькі ўсім заікаўленым установам зрабіць крок наасустрач. Адзіны тэатральны факультэт краіны адчувае падтрымку дзяржавы.

— Не дакачаўшыся завяршэння рамонта, мы аформілі заяўку атрымаці Прэзідэнцкі грант на гукавое і святляльнае абсталяванне нашых аўдыторый — майстэрняў, дзе згодна з раскладам праходзяць заняткі ў будучых акцёраў і рэжысёраў. Тым самым споўнілася мэта не аднаго пакалення выпускнікоў! — падкрэслівае дэкан факультэта. — Я ўдзячны за вельмі добрую і такую неабходную нам дапамогу! Але самае добрая аўдыторыя — гэта зусім не сцэна...

Нягледзячы на задалежныя ўмовы, БДАМ імякнэна не толькі рыхтаваць дыпламаваных спецыялістаў, але і зацяўляць пра беларускую тэатральную школу за межамі Беларусі. Прыкладам, у сярэдзіне сакавіка акцёрскі курс Уладзіміра Андрэвіча выправіцца на фестываль тэатральнага ВНУ краін СНД “ГИТИС — Майстар-клас”. Яны вязуць у Маскву спектакль “Гульцы”.

Песу Мікалая Гогаля беларускія студэнты паставілі ў звычайнай аўдыторыі. І хіба не можа не бягнэжыць, што менавіта ў ГИТИСе сёлетнія выпускнікі Акадэміі мастацтваў упершыню выйдуч на сапраўдную сцэну?

Дзясурны па нумары

“Дзе герайня?” — “Тут мы!”

Загадалі напісаць пра жанчын. Нібыта я, на шостым дзясакту гадоў, у іх разбіраюся. Асабліва ў работніках культуры. “І што ён матляецца ды матляецца па краіне, і усё яму кепска ды дрэнна? Крытыкант гэты! Хоць бы раз што людскае напісаў”, — сказала адна другой, а трэцяя, пачуўшы, перадала мне. Вось так і спіснем. Спачатку лаемся, потым цалуемся. Ці наадварот. І прычыт тут нейкі досвед? Жанчыну, тым больш работніку культуры, зразумее толькі Бог. Мы ж, мужчыны, адно пакутуем на фантомны боль па прычыне адсутнасці раба. Але загадалі, значыць, трэба выконваць.

Яўген РАГІН

Тыя, хто на працы ў клубе, бібліятэцы і музеі займаюцца ўсім, чым заўгодна, але толькі не працай, могуць адкліпаць “Культуру” і піць кефір з пампалшкамі. Тым, хто застаўся, я кажу: “Перастаньце саромецца!” Заробку, прафесіі, сябе і сваіх спраў. Тое, што заробак ваш мізэрны, павінна выклікаць сарам у іншых. Прафесію вы выбіралі самі, і наракаць няма на яго. Дарэчы, выбар ваш цалкам ухвалю і схіляю галаву перад тым, што праца на культуры заўжды звязана з самаахвярнасцю. А гэта, па маім перакананні, найпершы паказчык інтэлігентнасці.

У вас няма святлаў, дома вас не знайдзіць суткамі, скасаванне шлюбаў у вашым асяродку — ці не норма, а колькасць штрафав ад міліцыі ды фінаансістаў перавышае колькасць рэзьяк ад рай- і аблвыканкамаў. Уражанне такое, што паўсвету — супраць вас, а вы усё прыгажэй усміхаецеся публіцы.

І не трэба казаць, што ў вас не стае часу на новую прычоску. Навошта яна вам! Прыгажосць — гэта рух парьў душы і фізічнае памкненне апрадэціць час. Гэтай рухомасцю вы зарадкаеце іншых. Іншыя часам гэтага не зважаюць.

Бесмыслотны трыумвірат бюджэтнай “сацыялікі”. Так, самы малы астакавы прынцып фінансавання — у культуры. Так, настаўнікі з урачамі не маюць права на памылку, яны заўжды на прырэднім краі... Але вося якая сітуацыя ўзнікла на сёння не дзе-небудзь, а ў сталіцы. У немайолі колькасці школ беларускую мову (за іншыя дысцыпліны не кажу) выкладаюць учарашнія “троешнікі”, бо паступіць на філфак цяпер лягчэй, чым яго кінучь. А троешнік у навучанні — ён і ў працы троешнік.

Урачы. Тут як пацыент скажу. Некалькі месяцаў запар не мог прабіцца да ўчастковага. Да эндэрынолага і тэрапеўта трэба выстаць паўдня, каб пачуць: “Ну, гэта, бацьхо, старасць. Ад яе лекаў няма!” Затое і вучаць, і лечаш мяне работнікі культуры.

Толькі пра адно прашу: “Перастаньце быць сціплымі!” Вы — людзі публічныя, таму — ульпывося. І ступень ульпывосяці вашай на грамадскую свядомасць не меншая (а пры пэўных абставінах нават і большая), чым ва ўрача і настаўніка.

Але глядзіце, што атрымаўцаецца. Мастацкіх фільмаў, спектакляў, жывапісных палотнаў і песень пра настаўнікаў і ўрачоў — мора бяскрайняе. Пра работнікаў культуры — амаль нічога. Некалькі эпізодаў у фільме пра міліцыйскага ўчастковага Анісікіна адведзена для кіраўніка сельскага клуба, ролю якога бліскуча выконвае Раман Ткачук. Роля — камедыяльная, але ў вачах героя раз-пораз узнікае самота, і не толькі па прычыне скрадзенага акардэона. Не надта радасны і масавік-забавнік са стужкі “Адпачынальнікі”, якое іграе Раман Бякіў. Ну і ў “Старым новым годзе” Яўгена Саняева вуснамі сваёй герайні намянена паўтарае: “Мы, старыя работнікі культуры”... Гаворка, як вынікая з кантэксту, ідзе ці не пра станаўленне савецкай улады. Вось, бадай, і усё. Чаму? Адбытак астакавага прычыпу? Выснова адна: умеіце здэўляць пастаянна, і вы застацецеся ў памці. Упэўнены, што герайня, якая прыйшла ў прафесію, каб змяніць свет, знойдзецца ў кожным раёне. І далёка не адна.

Разумее: стварыць мастацкі твор пра сельскага работніка культуры — гэта стварыць мастацкі твор па сённяшнім стан беларускага сяла, што часам не надта проста. Скажу цішком, што жыццёвае работніка культуры займаецца сёння хіба што толькі наша газета.

Вялібаеце яе — і мы будзем разам.

(Заканчэнне. Пачатак на с. 1)

— Колькі гадоў вы ішлі да сваёй мэты — паступіць у ВНУ, каб навучацца кампазіцыі?

— Паміж заканчэннем музычнага каледжа і паступленнем на першы курс мінула дзесяць гадоў. Доўгі час я прысвячала сябе толькі сям'і. Калі дзеці падраслі, выкладала ў школе музыку, вяла гурток па спевах. Можна было б і далей так існаваць, але я разумела, што мне не хапае магчымасцей правіць свае здольнасці, стаць больш цэласнай. Мой муж адчуў гэтыя мае памкненні і сказаў: “Ты мне нарадзіла чатырох дзяцей, і зараз я хачу што-небудзь зрабіць для цябе. Мне вельмі хочацца, каб ты была шчасліва”.

Мы самі з Расіі, нейкі час жылі ў Балгарыі, але мужа цягнула на зямлю продкаў — яго дзед родам аднекуль з-пад Гродна. Я ж даведалася, што ў Беларусі вельмі якасная музычная адукацыя. Паглядзіце: выпускнікі Акадэміі музыкі цэняцца па ўсім свеце! Разшэнне было прынятае — і сем гадоў таму мы пераехалі ў Беларусь. Шукалі сабе прымяненне ў Гомелі, Капылі, а пасля аселі на хутары ў Барысаўскім раёне. Тут, у вёсцы Ганцавічы, Валодзя працаваў школьным псіхалагам, я выкладала музыку і інтэнсіўна рыхтавалася да паступлення, на працягу года суміяшчаючы рэпетытару, самастойнай заняткі, працу і хатнія клопаты.

Муж імкнуўся па магчымасці максімальна ўзяць дзяцей на сябе. Дзякуючы яму я магла займацца гармоніяй і кампазіцыяй па пяць — шэсць гадзін на дзень. Мая маці мяне адгаворвала: маўляў, навошта табе тое трэба, і так жа ўсё ёсць — муж, дзеці, дом. Але Валодзя не саступаў: “Не, мы дамовіліся! Ня глядзячы на цяжасці, трэба, каб ты змагла ажыццявіць сваю мару!” Мы не адмовіліся ад задуманага нават тады, калі перад падачай дакументаў у ВНУ даведаліся, што чакаем пятага дзіцёнка.

— Не ўсе знаходзяць у сабе сілы зноў сесці за падручнікі, калі столькі гадоў прайшло пасля атрымання папярэдняга дыплама...

— Дапамагала вялікае жаданне навучыцца пераключаць свае адчуванні на музыку. Ды мне падаецца, што і не трэба пасля школьнай лавы ісці ў гэтую прафесію. Усё ж, кампазітару трэба саспець, каб мець што сказаць.

Канечне, было няпроста. У Пермскім музычным каледжы я навучалася на аддзяленні мастацтва эстрады і джаза. Згодна з дыпламам я — эстрадная джазавая спявачка, выкладчык, кіраўнік творчага калектыву. Але там нам не выкладалі кампазіцыю, а яна ёсць у пераліку ўступных іспытаў у Акадэмію музыкі. Так, я скончыла сярэдняю ўстанову з чырвоным дыпламам, да гэтага

Дванаццаць далоняў падтрымліваюць мару

“Мне б хацелася выкладаць у Акадэміі музыкі. Можна, у некаторых узнікае да мяне пытанне: маўляў, прыезджа. Але ж я адчуваю сябе ў Беларусі сваёй, а БДАМ успрымаю сваім домам.”

добра адвучылася ў музычнай школе па класе скрыпкі, але для высокага балу па гармонію неабходна было індывидуальна займацца з настаўнікам.

Складанасцей давала і неабходнасць вывучыць для цэнтралізаванага тэсціравання гісторыю Беларусі. Да слова, было вельмі цікава, бо многія гістарычныя перыяды, агульныя для дзвюх краін, раней я вывучала з іншага ракурсу. Цяпер жа на ўзаемасувязі гэтых дзяржаў стала глядзець па-іншаму.

Калі я прайшла ўсе экзамены і паступіла на бюджэт, не верылася: “Нішто сабе! Мары сапраўды збываюцца!” Я сачыняю музыку з дзесяці гадоў і нарэшце атрымала магчымасць вучыцца ў практыкаў, як гэта рабіць прафесійна. Сям'я зноў была побач: паколькі ў Акадэміі музыкі можна навучацца толькі на дзённаму ад-

дзяленні, муж знайшоў сабе працу ў Мінску і перавёз нас усіх у сталіцу.

— **Выдавочна, вучыцца было няпроста. Як вы плануеце свой дзень?**

— Самае галоўнае — гэта дысцыпліна і арганізаванасць. З ранку мы з мужам разводзім дзяцей па садках-школах, потым кожны займаецца сваёй справай. Калі ёсць вокны ў вучобе — еду дадому, пішу музыку, а потым вяртаюся на пары. Дзяцці забірае той, каму — мне ці мужу — сёння зручней. Увечары імкнуса праводзіць час з сям'ёй: усім разам пагуляць, пагутарыць, калі трэба — дапамагчы з урокамі дзеціма. Аднак калі я днём не паспела падрыхтавацца да заняткаў, то муж бярэ дзяцей на сябе, а я заканчваю неабходнае для сваёй вучобы.

Граць на інструменце я магу ці ў самой Акадэміі музыкі, ці ў сяброў, ці дома ў навушніках — у мяне ёсць электрагітарыя. Сынёў і дачка звычайна папярэджаю, што мне патрэбна выканаць сваё хатняе заданне. Яны разумеюць і не перашкаджаюць, бо бачаць, што ў маім жыцці два раўназначныя прыярэты — сям'я і творчасць.

Канешне, дзецям раз-по-

раз хочацца пастукаць па клавішах, панаціскаць педаль піяніна. У гэтым таксама можна чэрапаш нахненне, бо ў дзіцячай імправізацыі раптам нараджаюцца нетрывіяльныя гукавыя комплексы, нечаканыя музычныя вобразы.

Першыя тры курсы былі вельмі насычанымі: шмат пісьмовых работ, няпростае творчыя заданні, розныя кампазітарскія тэхнікі. Нагрузка пастаянна ўзрастала. Аднак вучыцца так прыемна! Пачынаеш адчуваць, як развіваешся! Мне падаецца, такім сваім прыкладам бацькі даюць дзецям лепшы арыенцір, чым тэарэтычны настаўленні, які шлях трэба абіраць у жыцці.

— **Як вам падаецца, ці гатовыя беларускія ВНУ да выбудавання плённых стасункаў са шматдзетнымі бацькамі?**

— Шчыра кажучы, было б лягчай, калі б шматдзетным дазвалялі хача б на нейкі час

ваннем усё строга.

Я бясконца ўдзячна выкладчыкам, якія падтрымлівалі мяне! Калі загалчык кафедры кампазіцыі прафесар Галіна Гарэлава даведлася, што гэта маё пятае, а не першае немаўля, то ў размовах неаднаразова запэўнівала, што ў мяне ўсё атрымаецца — было б толькі жаданне. Яна сапраўды мяне натхніла! Я скончыла першы курс, а пасля ўзяла акадэмічны аплэччынак, аднак толькі на год, бо не хацелася губляць час і набыты досвед.

Апошнія сесіі я здавала з сярэдням балам дзевяць. На жаль, сярод студэнтаў сустракаюцца і тыя, хто зайздросці і імкнелася падносіць сітуацыю так, быццам мне ставіць адзнакі за колькасць дзяцей. Такага ні разу не было! Як можна завысіць адзнаку таму, хто не спраўляецца з тымі ж творчымі заданнямі? Гэта ж пытанне прафесіяналізму!

Многія педагогі запыт-

— **Улетку вы будзеце трымаць у руках дыплом. Што далей?**

— Мне хацелася б яшчэ год павучыцца, бо ёсць адчуванне, што мне патрэбны час, каб падраці. Буду паступаць у магістратуру. А потым... У беларускіх установах няма пасады, якая б называлася “кампазітар”. Выпускнікі аддзялення кампазіцыі часцей за ўсё размяркоўваюцца выкладчыкамі тэарэтычных дысцыплін (сальфеджа, гармонія і гэтак далей). Мне б хацелася выкладаць у Акадэміі музыкі. Можна, у некаторых узнікае да мяне пытанне: маўляў, прыезджа. Але ж я адчуваю сябе ў Беларусі сваёй, а БДАМ успрымаю сваім домам.

І, канешне, працягну займацца ўласна музыкой. Мару запісаць кампазіцыі для кінамагнатографа. На трэцім курсе Алег Хадоўка выкладаў нам дысцыпліну пад назвай “Кінамузыка”. Алег Ігравіч дамаў шмат практычных заданняў: напрыклад, як стварыць музыку да пяці рознажанравых відэасюжэтаў. Ён падкрэсліваў, што погляд кожнага з нас мае права на існаванне. Гэты курс падаўся адным з самых карысных і цікавых. Да ўсяго, асабіста мне значна лягчэй даецца праца, калі я бачу карцінку. Алег Ігравіч і мой выкладчык кампазіцыі, заслужаны дзесяць мастацтваў Віктар Войцік гавораць, што ў гэтым кірунку ў мяне ёсць перспектывы.

Хтосьці з маіх аднакурснікаў больш “засваяўся”. Напрыклад, творы Андрэя Цалко ўжо выконваюць у філармоніі. Я ж толькі пачынаю свой шлях. Вось, на замову ад сяброў стварыла дзевяць песень для фартэпіяна для дзіцячай музычнай казкі. Іх можна лёгка выконваць у дзіцячых садках ці школах. Планаўца, што тэкс і ноты будуць выданы асобнай кніжкай.

Дзеці падрастаюць, таму я магу адчуваць сябе больш вольна, каб удзельнічаць у конкурсах. Сёлета маю кампазіцыю на верш Максіма Танка “Шчасце” адабралі для выканання ў зборным канцэрце маладых кампазітараў у Пецярбургу. Я вельмі рада, што ля Нявы будзе гучаць беларуская мова. Цяпер вядуцца перамовы з аркестрам у Харватыі, якім спадабалася мая дыпломная праца “Трыумф жыцця”. Спадзяюся, маю музыку паче як мага больш людзей. Хочацца, каб ты шчырыя эмоцыі, якія ўкладваю ў свае творы, адгукнуліся ў іх сэрцах.

навучацца па індывидуальным плане. Ёсць жа магчымасць перавесці на яго тых студэнтаў, хто актыўна канцэртаваў, бо звычайна музыканты цалкам аддаюцца сваёй любімай справе, часта гастралююць. Я адказвала, што проста жыць: мы з мужам падтрымліваем дзяцей, дзеці натхняюць нас, мы адзіны аднаго вучымся. Мо супадзенне, а мо і не, але ўсё часцей у сценах Акадэміі стала дзвучаць пра нараджэнне дзяцей: у каго другі, а ў каго і чацвёрты!

Не пасада і нават не місія

Знаёмцеся: новы старшыня Беларускага саюза кампазітараў Алена АТРАШКЕВІЧ. Хаця... Якое там знаёмства? Алена Віктараўна — чалавек добра вядомы і не толькі ў кампазітарскіх колах. Уладальніца медаля Францыска Скарыны, Ганаровага знака Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, лаўрэат Нацыянальнай музычнай прэміі ў намінацыі “Найлепшы кампазітар года”, “Чалавек года Міншчыны”...

Надзея БУНЦЭВІЧ

Пасля заканчэння тады яшчэ Ленінградскай кансерваторыі яна вярнулася ў Беларусь і была накіравана ў Маладзечна. Гэты горад, калі можна так сказаць, стаў яе творчай “малой радзімай”. Невыпадкова спадарыня Алена не парывае з ім сувязі і пасля пераезду ў сталіцу: працягвае кіраваць эстраднай студыяй “Спяваем разам” Маладзечанскага Палаца культуры, праводзіць там заснаваны ёй Адкрыты конкурс юных выканаўцаў эстраднай песні “Маладзёжчак”.

Сказаць пра яе энергію і ўсюдыіснасць — не сказаць нічога. Здаецца, у яе сутках — не 24 гадзіны, а ўдвая-ўтрыя болей! Але галоўнае ў іншым: ейная энергія не разбуральная, а заўжды стваральная. Яе прытанне — з’ядноўваць. Не толькі ноты паміж сабой і мелодыю з гармоніяй, але і кампазітараў з выканаўцамі, твораў з арганізатарамі-адміністратарамі, песеннікаў з сімфаністамі.

Апошняя заўвага вельмі значная яшчэ і таму, што альтэрнатыўнай кандыдатурай на пост старшыні быў вылучаны Алег Хадоска, які стаў лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі Беларусі менавіта за сваю сімфанічную творчасць. Ягонай місіяй бачылася абарона сімфанічных жанраў, бо тыя і сапраўды патрабуюць падтрымкі.

Што ж, у багажы Алены Атрашкевіч — усюга адна сімфонія, але безліч дзіцячых мюзіклаў і казак. Але сімфанічнасць яе мысленная выяўляецца і ў шматлікіх харавых творах, і ў песнях — дый нават у тым, як яна рыхтуе эстрадных спевакоў, прасочваючы развіццё вобразаў, драматургіі, кампазіцыйнай работы твораў, выбудоўваючы ланцужкі лагічных і

ўласна музычных сувязяў.

Кампазітарская праца, асабліва ў буйных жанрах, патрабуе засяроджанасці ды інтравертнасці. Так што творчаму саюзу, лічыце, пашчасціла: Алена Віктараўна — прыроджаны экстрэверт, зольная распаўсюджваць вакол сябе аўру сонечнага пазітыву. Яшчэ адзін плюс — досвед грамадскай працы: як-ніяк, дэпутат, член Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь чашчэрага склікання. А праца не толькі ў навучальнай установе, але і ў складзе экспертнай камісіі спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі дазваляе добра разумець маладзёжныя праблемы і рабіць канкрэтныя захады па іх вырашэнні.

Але — хоціць прэамбулы. Якім бачыць новы старшыня далейшы лёс Беларускага саюза кампазітараў? Бо пасля сыходу Ігара Лучанка некаторыя лічылі, што і кампазітарская суполка хутка скончыць сваё існаванне. Ці не састарэла само гэтае аб’яднанне, ці не атавізм гэта савецкі часоў?

— **Некаторыя замежныя краіны такога саюзу не маюць — і музычная культура цудоўна сябе адчувае і плёна працягвае развіццё.**

— Няма такога — ёсць іншыя. Але ідэя аб’яднання, а не раз’яднання — прычым такога аб’яднання, дзе не прыгнятаецца, а наадварот расвітае кожная творчая асоба — надзвычай актуальная для сучаснай культурнай прасторы. Неабходнасць саюза бачыцца мне сёння яшчэ і ў тым, каб абараніць само паняцце кампазітара менавіта як

прафесійнага творцы. Апошнім часам яно стала доволі размытым: не зусім зразумела, каго можна лічыць кампазітарам, а каго больш правільна было б называць аўтарам музыкі. Менавіта таму і разраўлялі жарці вакол таго артыкула новага статута Беларускага саюза кампазітараў, у якім вызначаліся ўмовы прыёму ў нашу грамадскую суполку.

— **Наколькі я зразумела, адна з вашых задач — укараненне лозунга “Кампазітар — гэта гучыць пачэсна!” Але як зрабіць**

сустрэчы ў памяшканні саюза — сумесны праект з Першым нацыянальным каналам Беларускага радыё. У дзіцячых музычных навуальных установах ладзіліся прэзентацыі зборнікаў беларускіх кампазітараў. Пры дапамозе спонсараў быў набыты капіравальны апарат — і цяпер мы падумваем пра стварэнне музычнага мінівыдавецтва, якое б дапамагло забяспечыць выканаўцаў новымі творами і распаўсюджваць музыказнаўчыя даследаванні.

— А вы звярнулі ўвагу на тое, што многія выказаныя вышэй прапановы не патрабуюць вялікіх капіталаўкладанняў? Усё рэальна, але для ўвасаблення неабходна найперш жаданне.

арганізацыю больш заўважнай на культурнай мапе? Іншымі словамі, якіх новых цікавых праектаў чакаш ад Беларускага саюза кампазітараў?

— Ідэй шмат. Дарэчы, вельмі многа ў гэтым плане зрабілі мае папярэднікі — не толькі Ігар Лучанок і яго “правая рука” Эдуард Зарышкі, але і малады Віктар Кісцень, які застаецца ў якасці намесніка старшыні. Пасля смерці нашых мэтраў гэты шматгранны творца ўзваліў на сябе ўвесь цяжар па захаванні творчага аб’яднання, якое перажывала не лепшыя часы свайго існавання. За паўтара галы пасля таго, як ён стаў намеснікам старшыні, было праведзена больш за 60 мерапрыемстваў! Найперш гэта рэгулярныя творчыя

Менавіта ад Віктара сыходзіла і ініцыятыва стварэння Дома беларускай музыкі, дзе была б увекавечана памяць пра Ігара Лучанка, ладзіліся цыклы адукацыйных і канцэртных праграм, куды наведваліся б не толькі мінчукі, але і турысты. Віктар не толькі прапанаваў гэты праект, але і абмяркоўваў магчымыя шляхі яго рэалізацыі з кіраўніцтвам Музея горада Мінска, з Нацыянальным цэнтрам сучаснага мастацтва. Дзякуючы Кісценю, з’явілася нават такая “дробязь”, як група ў Вайберы, што яднае ўсіх членаў саюза.

— **Словы “усе” і “разам” вы некалькі разоў паўтарылі і з трыбуны з’езда Беларускага саюза кампазітараў пасля абвяшчэння вынікаў закрытага галасавання.**

— Для мяне гэта вельмі важныя словы. Цудоўна, што праўленне застаецца ў ранейшым складзе (з далучэннем старэйшага нашага музыказнаўцы Радаславы Аладавай) — бо гэта зладжаная, зольная зрушыць горы каманда. Але працаваць павінны не толькі ініцыятыўныя групы і члены праўлення, але і ўсе члены творчага аб’яднання. У кожнага з нас за плячыма свой вопыт — і кожны можа перадаць яго, узбагаціўшы тым самым нашу суполку. Я вельмі спадзяюся на супрацоўніцтва і ўнутры саюза, і з іншымі творчымі суполкамі, установамі, арганізацыямі, у тым ліку і замежнымі.

Мы гатовы супрацоўнічаць і ў гукавым аздабленні мастацкіх выстаў, і, скажам, у правядзенні паказу мод — чаму б не пад музыку беларускіх кампазітараў, ды яшчэ і стваральную адмыслова для гэтай падзеі? Балазе, актуальнасць сінтэзу мастацтваў толькі ўзрастае.

Вельмі плённым магло б быць і супрацоўніцтва з Саюзам пісьменнікаў — не толькі на ўзроўні асабістых кантактаў. Колькі выдатных музычна-сцэнічных твораў “разбівалася” аб няўдалае лібрэта! Калі б такія сувязі былі наладжаны, гэта станула адбілася б на стварэнні нацыянальных опер, мюзіклаў, іншых буйных твораў.

— **І якімі бачацца вам найбольш перспектыўныя напрамкі дзейнасці?**

— Саюза, на маю думку, трэба больш актыўна ўключыцца ў той жа конкурсны рух. Я маю на ўвазе не толькі ідэю правядзення конкурсу на стварэнне буйнога сімфанічнага твора, якая знайшла папулярную падтрымку ў Міністэрстве культуры, але і далучэнне нашай арганізацыі ў якасці партнёра да тых жа дзіцячых конкурсаў, вельмі папулярных сёння. Чаму б не падумаць пра граматы або прызвы ад Саюза кампазітараў за лепшае выкананне беларускіх твораў? Гэта садзейнічала б папулярнасці нашай музыкі, узяла б грамадскую вагу суполкі і кожнага з яе чальцоў.

Мы маглі б заснаваць і свае конкурсы — тым больш, што падобныя захады ўжо рабіліся. Неабходна распрацаваць праграму памятных кампазітарскіх і, шырэй, музычных дат. Гэта могуць быць ўгодкі не толькі нараджэння і смерці, але і знакавых творчых падзей. Было б добра і надалей пашыраць супрацоўніцтва з радыё і

тэлебачаннем. Чаму б не падумаць пра нейкі цыкл нахшталт: “Знаёмцеся, кампазітар”?

Я неаднойчы задумвалася пра нейкую сістэму падтрымкі твораў, якія апынуліся ў складанай жыццёвай сітуацыі. Магчыма, трэба стварыць нейкі фонд узаемадапамогі, каб грошы ад тых жа членаў саюза ішлі не толькі на кветкі і пахвальныя вянкы, але і на матэрыяльную падтрымку.

— **А як наконт прыцянення маладзёжнай аўдыторыі?**

— Тут таксама зроблены некаторыя захады. Літаральна некалькі дзён таму адзін з раяляў Саюза кампазітараў быў перавезены ў крэатыўную мастацкую прастору, папулярную ў неакадэмічных колах, — “Корпус 8”. Там запланаваны і запісы новых твораў, і канцэртныя праграмы, і разнастайныя сумесныя праекты. На наступны год трэба было б падумаць і пра нейкія аб’яўленыя шыклы творчых сустрэч у навучальных установах. Прычым іх ладзіць можна не толькі ва ўстановах профільных. Важна шукаць шляхі да больш шырокай аўдыторыі.

— **Слухаю вас — і ўсё чакана, калі ж вы пачынае жаліцца: маўляў, таго нестася, гэтага... Дайце нам — і мы тады... эх, як разгарнемся!**

— А вы звярнулі ўвагу на тое, што многія выказаныя вышэй прапановы не патрабуюць вялікіх капіталаўкладанняў? Усё рэальна, але для ўвасаблення неабходна найперш жаданне. Працуючы на іміж кампазітарскай арганізацыі, мы тым самым пашыраем нашы магчымасці, ствараем перспектывы для акупнасці нашай прафесіі. Бо сёння яна ператварылася ў “стратнае задавальненне”, якое нячаста прыносіць матэрыяльныя дывідэнды.

Але кампазітар — гэта статус. А старшыня творчага саюза — не пасада, нават не місія. Гэта праца. Праз сваю занятасць, арганізатыўную і творчую, я вельмі доўга вагалася, перш чым дала згоду на вылучэнне свайго кандыдатуры. Рэаліі нашай прафесіі сёння такія, што мы павінны самі сябе прадзюсіраваць і папулярнызаваць. І ў гэтым сэнсе кампазітарская арганізацыя можа зрабіць значна больш, чым кожны паасобку. Неабходна шукаць формы “калектыўнай гаспадаркі”, прыдатныя для музычнага мастацтва. Гэтым і будзем займацца.

Амазонкі ў фармаце стэндапу

“Даюно мы так не смяляліся”, — казалі дзве кабеты паважнага ўзросту пасля заканчэння лекцыі пра творчасць Алаізы Пашкевіч (Цёткі). Зрэшты, лекцыя была імпрэзай ў Літаратурным музеі Пятруся Броўкі назваць складана. У XXI стагоддзі для падобнага фармату ёсць куды больш дакладнае азначэнне — стэндап. Тэатральна-завазна-інтэрактыўная дзея “Цётка. Кроў, ма-саж, каханне” адкрыла зусім інашы вымірны той пошты, якую мы са шчырым ведаем найперш дзякуючы антыцарскім вершам і аднаццаці грамадскім сармам.

Надзея КУДРЭЙКА / Фота Вольгі УЛАДЫКІ

Актрыса з Купалаўскага тэатра Крысціна Дробыш, якая мелася выканаць ролю Алаізы Пашкевіч, апошні момант захапіла, тэму абіянажна масажа (на пэтак, сэрца іпінга, прапавала і масажыстаі) не было. Па факце атрымаўся тэатральна акцёра — аўтар і яе партнёра Васіля Дранько-Майска. Ён па ўсім правільна стэндапа расказваў цікавыя гісторыі, уварываў у іх кароткія жартамі, імправізаваў і ладуў інтэрактыўна гульні з гледацямі.

Напрыклад, успаміналі любімыя “жахалкі” маленькай Алаізы, якімі яна пужала малодшых братоў. А пасля гледачам, пацаленым на каманды, прапавала на працягу лекцыі і літаратурна-навучны прахаш. Асабліва гэта важна для моладзі, якая вывучае беларускую гісторыю.

Класічны антыцарскі верш Цёткі “Хрест на свабоду” чытаўся як “энергетыч-

на-жарсны рэп”. І ў гэтым не было перабоўшання, бо яно так і гучыць: “На усходзе красна неба! // На ім даўно — так і трэба!” Рэакцыя публікі, якая чынула загоўняў невялікую залу музея (прышлі і пад 70 чалавек) была адпаведнай.

Прысутнічала пераважна моладзь — школьнікі, студэнты. Зрэшты, былі і прадстаўніцы “Універсітэта ўзросту”, прычым яны апуская на смеяўна вына-халі відэаў і нават больш бурна ў параўнанні з маладзёжынямі.

Васіль Дранько-Майск выраслаў, што ў наш век ці-каваці да тэмы фемінізму варта паспрабаваць паказаць прызнаных пэтак пра іх жаночасць і, дазволі сабе сказаць, сексуальнасць. Нават калі — я вышпаку з Цёткай — у вершах яе не знайсці. Але ўнутраная энергетыка аўтарак сведчыць пра яго імянаўнасць.

Перад кім з мужчын Алаіза Пашкевіч становілася на калені, якая класіка беларускай літаратуры запавала на танцы, чаму хацела каханка ад чужых вагчы ў вяртні? А чаму больш любіва Мікеланджэлі, а не Рафаэля? Чым яе вабілі блізка Гетуў? Пацалілася, змагарка з шчырым рэзкам была і-кавым чалавекам.

Задача праекта — праз факты біяграфіі і адпаведны аналіз творчасці стварыць дзею, якая б прывяліла больш чытачоў да значных для нашай літаратуры асобаў, пацаліваючы іх пошты ка-мандамі, пацаленым на працягу лекцыі і літаратурна-навучны прахаш. Асабліва гэта важна для моладзі, якая вывучае беларускую гісторыю.

Задуманае, вівочна, атрымалася. І цікавасць, і жаданне абавязкова прыйсці наступным разам — а імпрэзы шыкла “Сем амазонак беларускай паэзіі”

плануюцца раз на месяц. Наступныя герані — Канстанціна Булыко, Ларыса Геніюш, Эліз Агніцкая, Вера Вяроба, Наталія Арсеневіч і Яўгенія Янінчыч.

Цяжка спрачацца, што жыццёвыя факты, асабліва пацаленым пад эмайшынні соусам і з экспрэсіўна відэа-чы, зольныя як мінімум зацываць асобай паэта — а пошты яго і яго творчасці. Васіль Дранько-Майск мае вялікі інтарс менавіта да жанчын у літаратуры (у яго і жонка — паэт, Валерына Кустова): маўляў, яны не да канца зашліпеныя на ўсе варыянты?

— Беларусы, як той казаві — нашы жаночыя. А жанчыны, калі ствароўць вершы, зольныя зацываць больш, чым мужчыны. У іх часам праскочае такая нечаканная тэма, пра якую яны могуць нават самі не заважвацца. Паэткі адметныя алагічнасцю, пачувальнасцю, нерванасцю. Мне гэта вельмі цікава, а калі табе нешта цікава, то ты робіш усё, каб гэта было цікава і іншым.

Наступная сустрэча будзе прысвечана Канстанціне Булыко. Неверагодна, але яшчэ ў 80 гадоў яна пісала пра каханне вельмі пачувальна вершы!

— За гэта я вельмі яе люблю і паважаю, — кажа аўтар праекта.

Рэжысёра, драматурга,

кўльтуролага Васіля Дранько-Майска можна назваць, даруніць за канцэларскі вы-пад, даўнім рутліўчам на вівэ папулярныя беларускай літаратуры і ўвогуле кўльтуры. Прыгаваша і яго п’еса першым самай — пазывацца імянаўнасцю на сцене тэатра імя Горькага, і шматлікі публікацыі. Цяпер вось — новая задума, ужо ў якасці супрацоўніка музея Пятруся Глебкі. Але канцэпцыя тая сама — пазывацца імянаўнасцю і паказаць жыццё чалавек пра свае эмайшынае стварэнне да яго. А каб гаварыць сучаснай мовай і быць на адной хвалі з сучаснымі паэткінямі чытачамі.

— Беларусы, як той казаві — нашы жаночыя. А жанчыны, калі ствароўць вершы, зольныя зацываць больш, чым мужчыны. У іх часам праскочае такая нечаканная тэма, пра якую яны могуць нават самі не заважвацца. Паэткі адметныя алагічнасцю, пачувальнасцю, нерванасцю. Мне гэта вельмі цікава, а калі табе нешта цікава, то ты робіш усё, каб гэта было цікава і іншым.

Наступная сустрэча будзе прысвечана Канстанціне Булыко. Неверагодна, але яшчэ ў 80 гадоў яна пісала пра каханне вельмі пачувальна вершы!

— За гэта я вельмі яе люблю і паважаю, — кажа аўтар праекта.

Рэжысёра, драматурга,

Танцы кампазітараў і птушак

Сваё 85-годдзе Беларускае кампазітараў адзначаць вельмі кампактна, але інфарматыўна і па-мастацку насычана. Да юбілею былі прымеркаваны дзве канцэрты ў сталічнай філармоніі: “Сімфанія” з аранжыраванымі Шырмы ў гонар Рыгора Шырмы (гл. № 9 “К”) і сімфанічны гала.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Канцэрт “Сімфанічнае музычнае сучаснае Беларускае” складаецца з сумеснымі намаганьнямі. Фінансавана папартым акадэміі Міністэрства кўльтуры краіны. Гэта дазволіла знізіць кошт квіткоў да пніў — сямі рублёў і тым самым прыцягнуць у залу не самую забяспечаную, але прагнуў да мастацтва публіку. Наступны кіраўніком праграмы выступіў народны артыст Беларусі Аляксандр Анісімаў. Яго думкі пра зваранне да тых ці іншых твораў мелі влізную вагу. Свае прапановы ўносіла таксама і праўленне творчага саюза, папярэдня сабраўшы заявы аўтараў.

У выніку канцэрт значна адрозніваў ад многіх ранейшых кампазітарскіх вечарын. У ім мелася і 1, што не менш важна, была цалкам вяртанаму канцэртнай праграме і пачуцельна відавочна, што адпавядае назву. Дырэктар з усёй уважай яму рамантычнай уніяснасцю выбіраў нараджэнне, развіццё і росквіт пацывіў. Далейшая “сміта” з трох вальсаў (Антонія Багатырова, Уладзімера Солтана, Сяргея Карцеа) раптам навела на думку: а што, калі ў будучыні яе пацывіць да цалай праграмы беларускай вальсаў? Бо справа ж не ў тым, каб зрабіць “імпартажыццё” музыцы Іаана Штрауса. Важна разумець, што і ў нас ёсць свае сімфанічныя хіты — накіштаў Валерыя Рукста, які некалькі дзесяцігоддзў таму замаўляўся радыёслухачамі як музыкае вівашаванне, хаця насамрэд з’яўляецца другой часткай яго Штойтай сімфоніі.

Прынамсі, я шпер буду наведаваць музей Пятруся Броўкі як мінімум раз на месяц — каб даведцца пра сардэчныя таяны “амазонак беларускай паэзіі” і паслухаць іх вершы.

З вялікай адказнасцю паставіліся да выступлення і самі аркестранты, і тым больш салісты. Творы выконваліся з любоўю, у кожным была знойдзена і выдзінена свая разыначка. Святочнай “уверцюрай” была абраная “Фларыда” з балета Яўгена Шырава “Шль Уленшпігель”. Крыху большая сраманасць нават не тэму, а сама ацывування руху надала ёй урочнасць. Кантраст паміж віртуознаым выконтасамі дыхавых і пранікнёнай скрыпкай будыкам алопстроўваў не перытэты балетнага сюжэту, а тонкую, ранімуў душы кампазітара на фоне знешняй напорыстасці характара. У Арыя Льва Абельвіча, дзе зноў салірава па першай скрыпцы аркестра Юлія Стэфановіч, скарыла яе працягла, мале бяскожна часта фразіроўка, дзкуючы акой на першы план вышлі філасофская тэма вечнасці.

З другога шымбалёва канцэрта Дзімтрыя Смольскага, дзе першая частка звычайна засланне сабой астатнія, былі аранжы, на-адартор, дзе апошнія. Прычым імклівы фінал стаў не кўльмінацый, а “пацывілёў”, яго хіба адцягнала вольнаўую другую частку. Салістка Ірына Міхайлава адкрыла нам кампазітара-лірыка, які раней утрымаўся выключна трагікам са з’дзіўна-іранічным музычным каментарыямі. Эпіта-лама Кіма Цесакоса была прачытанам, што прасцілася вівашаванне, што адпавядае назву. Дырэктар з усёй уважай яму рамантычнай уніяснасцю выбіраў нараджэнне, развіццё і росквіт пацывіў. Далейшая “сміта” з трох вальсаў (Антонія Багатырова, Уладзімера Солтана, Сяргея Карцеа) раптам навела на думку: а што, калі ў будучыні яе пацывіць да цалай праграмы беларускай вальсаў? Бо справа ж не ў тым, каб зрабіць “імпартажыццё” музыцы Іаана Штрауса. Важна разумець, што і ў нас ёсць свае сімфанічныя хіты — накіштаў Валерыя Рукста, які некалькі дзесяцігоддзў таму замаўляўся радыёслухачамі як музыкае вівашаванне, хаця насамрэд з’яўляецца другой часткай яго Штойтай сімфоніі.

Манаголі выканаўцы — пра гісторыю стварэння кампазіцыі, пра тое, што жыццё наша, уласна, і складаецца з такіх воль “кампазіцый” — сітуацыі, сустрэч. Тройкі даўным для мяне стала тое, што ўжо даўно звыклі ў анкетарна-ці Шалкевіч на гэтым дыску загну-... калі не экстрэма, то прынамсі, по-рокова. З іншага боку, нават у савак “легкажыцкі” песнях Віктара Антонавіча няродка ацывуваць менавіта рок-драйв. Тут ён проста нястрымна вівашуваўся вонкі, і атрымалася гэта вельмі сымпатычна. А калі ўспомніць, што не адна песня Шалкевіча была вяртанаму ў пачатку стварэння тэмы, то такі зварот да “пацывіўнага” гучаньня вышляе цалкам натуральным і лагічным. Увогуле, усё атрымалася! Ды і фірмовая іронія, самарыонія, сцёб, ёрніцтва і гумар з сатырай пад гуразам кілават нікуды не зніклі.

Другі дыск — падборка прыгожых, тонкіх, далікатных, здатных прабыць да слёз песень, на якія артыст таксама майстра. Ну а трэч “Травніцця” — гэта проста шэдэўр! Выдатны рэзілі!

Праект Volski, арганізаваны Нравіцкаю

А: Хтоўдзі для сабе я ў альбоме не вылучыў, але воль кідкі неспі, які б пачуваў не раз, тут, вядома, ёсць. Льон Вольскі ўжо ўпісаны ў нашу гісторыю, гэта вядомае жонаньне! І няхай жа ён застаецца ў ёй надаўжаў!

Тэмы песень актуальныя, ёсць месца гумору, матэрыял падаецца чыста беларускім почыркам. Сэнсавыя матэрыялы — для Вольскага нязменныя. І калі не быць абязьваёмымі слухачамі, якіх з нас цяпер імкнецца зрабіць рэальнасцю, а ўключыць уяўленне — месцамі мурашка на скуры пацывіць... В: Калі лічыць Львона Вольска-траўніцкага гурта N.R.M., то дадзены альбом, на мой погляд, — лепшае, што музыкант зрабіў пасля рэлізу “Тры чарапахі” — этнагій, знакавай работы ў ачынным пошы вышучанай ячю са старымі сваімі таварышамі. Не прайшоў і дваццаці гадоў! Нават адкрыты кітывачы (песня, ад якой нават на рускай мове — першая думка, што апошняе, не крайняя ў артыстычнай біяграфіі Львона Артуравіча, агульнага ўражання не сапсавала. Усё вельмі магутна па інструменталу. Валам бранябойных рытмічных рэчы, усё выдатна “медляк”. На высокую паэзію тэксты Вольскага як не цягнулі, так і не цягнуць. Але гэты аўтар, як заўсёды, выступае ў ролі менавіта таго рок-пенсініка, што ўзраецца ў лютарка беларускага бышча. У выдатнай форме знаходзіцца гуру беларускай альтэрнатывы! І няхай жа ён застаецца ў ёй надаўжаў!

Якім павіна быць урачыстае адкрыццё Тудня сучаснае беларускай драматургіі з сур’ёзна-дзелавой назвай “Канцэнтрацыя”? Вясьцельм, маладзёжным, у выглядзе капісуніка — вырашыў ў РТБД і Цэнтры беларускай драматургіі.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Гучным завяршэннем першага аддзялення з яго рэтраспектывай мінулых дзесяцігоддзў стала “Скокі фанатыкаў” з балета “Святло і цені” Генрыка Вагнера, дзе замест аркестравага “валу” былі чутны ўсе інструментальныя фарбы-тэмбры.

Другое аддзяленне амаль скрозь складалі прэм’еры. Былі песенні Дзімтрыя Яўтуховіч, які з 1993-га жыў ў Амерыцы, паётуша музычным марыністам: яго Паэма “Айвазскаў” Феласці” (саліст — Юры Яліноў) носіць такі ж зменны характар, як само мора. “Сіхіры і званы” (фінал Трэцяй сімфоніі) Дзімтрыя Лыбіна пакінула ацывуване неверагоднай чаўмнісці гучаня і сапраўднага аб’яўненія — асабліва калі аркестравымі сродкам імітавалі царкоўныя званы. “Полацкая паэма” Андрэя Мзівані пацывіраўла схілялася да працэсуальнасці, а не архітэктурнасці музычных аперадў кампазітара-класіка. “Зіма” з “Пораў гад” Валерыя Карцініка з’ядала прыродны відарыз з жанравай замелёўкай народных святаў.

У балетных фрагментах Алена Халоскі ўразіла не толькі амаль відочынічкая пластычнасць музыкі, выдзінена ў яе колішнім харазэраграфічным усвабленні, але і сімфанічным майстэрствам, уменнем кампазітара не экспанаваньня, а развіццё матэрыялу ўсімі аркестравымі сродкам. “Канітан плацінет” Вольгі Падгаліцкай, дзе яна выступіла аінч і арганісткай, адлюстроўваў яркае трагічнае свята-спрыманне аўтара, уласівае ёй італарына з першых творчых прац. А ў творчасці Сяргея Бельшыкова, які паказаў “Танцуючыя птушкі”, раптам унікалі індывідуальнае пераламленне мінімалісцічкіх наваў.

Дый сам зварот да тэмы вольных птушак стаў для заканчэння вечарыны больш чым сімвалічным: канцэрт атрымаўся вельмі сэнсаслова “пацывіўнае”. І пераказнаў слухачоў, што беларускае музыкае можа быць не сумна-шэрай да незрачумова, а разнакаляровай і адначасова стылійнай, прыгожай і называючай зместоўнай.

На агеньчык да Навадрама

Таленне складалі з шасці рэпертуарных спектакляў тэатра (“Білет на брэскі пнігні”, “Гэта усё яна”, “Сіндром Меллі”, “А калі заўтра няма?”, “Кар’ера доктара Равыса”, “Шль шпэнт сыходзых крокаў”), зладанага капісуніка “Навадрамаўскі агеньчык” і шэрагу дадатковых акаўд, сярэд якіх былі два ЛАРПЫ — ролевая гульня жыцця дзеяння, прычым навадзе новых беларускіх п’есаў, а таксама тры сустрэчы з драматургам, лекцыя, майстар-клас па напісанні п’есаў, дыскусія. Агулам — 15 мерапрыствяў.

Многа гэта і мала? Многа, калі ўлічваць абмежаванасць часам. Мала — калі параўноўваць з агульнай лічбы напісаннага. У адні толкі “Плеч драматурга”, які стаў часткай капісуніка, Дзімтрыя Багаслаўска “Усплёс”, па ягоных словах, ажно 35 назваў вольска-ных п’есаў. Дзе не аб’явіць, а адначасна на працяжынных конкурсах. І дзе ж спектаклі па тым гэтакі?

Праблема накіштаў паміж напісаннем п’есаў і яе паставіўкай, паміж драматургам і рэжысёрам была ўлада

абяграна адрэз ў некалькіх нумарах, стаўшы спеасаблівым лейтывамам дзеі. Іранічнае рэгікі апусцілася і ў бок некаторых драматургічных тэкс-таў, і на аснове паставоўных рашэн-няў, уключачы сцэнаграфічнае. Артысты вярталіся да перагэстоўнае вольных песень — гэткай класікі гу-марыстычных шоу. Драматург у ва-чых рэжысёра паставуваў “Фантаз-грам”, “Чорны бумер” пертавыраў у Чорны гумар. І ў гэтай ролі, дарчы, вышлі “слуховая асоба пра выка-нанні абавязчы” — заснавалі і дырэктар кўльтурагна хабу Ok16 Георгій Заборскі. Багата выкарыстоўваліся пастадэраінісцічкі спасылікі на ўжо акашчэўленыя спектаклі, прычым на іншых сігнах: “Урадкі”, “С учіні-ша”, “Крыжовыпалюхцішні”. І хаця зладаныя паставоўка і дзе таго ва ўсіх на вуснах, чым не дадаткова рэжым-на.

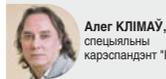
Звартаю на гэта ўвагу ілчч і тэма, што часцей былі навадзе: птушкі творчы калектўў (дарчы, не толькі тэатральны — то ж тычыцца і музы-чнаў) рэкламе вышлючы свае акаў-бышчым больш нічога нідзе не аб’я-

ваеша. А тут — сукцэссе перапраша-ваных фрагментаў з сымых, болай, на-шумельных спектакляў апошняга часу, паставілены і ў тэатры Янік Купаль-я і Ok16, дзе пацывіла на дзяржавіяні і прыватныя пэтыюкі.

Капунік атрымаўся папраўдэ смачным — без ніякага драўроўя. Праўда, яго назва была наўмысна пэ-раінанам на траснінскіх маер — “Навадрамаўскі агеньчык”, каб адрэз уніклі асацыяцыі з агеньчыкам “блазітным”, якія сапраўна дапама-галі некалі сустрэцца адлучаюнае свята. Навагодны тэматыка пацывіўлаіда-сі і ў святаванні Новай драмы. Быў і відэазварот-вішчаванне экс-кіраўні-ка Цэнтра беларускай драматургіі Аляк-сандра Марчанкі, і келіч з шампан-скай. І сапраўднае ацывуване нейкага пацывіўка — новага кроку, сучасна, зголі-... А ўжо чым яна стане для сучаснага тэатра — камедый, драмай ці, можа, знойдзіцца нейкае новае азначэн-не, — пакажа час. Адно тэма — на-ват пад лозунгам “Канцэнтрацыя” — для гэтага замала.

Аўдыя & Відэа

Лютаскія аўдыяработы ачынных выканаўцаў рэагаванне фантамэн гурта Релік Уладзімір КАЗЛЮ (А.) і спецыяльны карэспандэнт газет “Кўльтура”, музычны крытык Алер КЛІМАУ (В.).

Аўдыя

Гурт “Пятля пристрастна”, альбом “Тут”

А: Інтуітыўна так атрымалася альбо спецыяльна, але гурт — сапраўды ў сваім часе і сваім месцы. Гэта музыка шыматваро-вак і прахадных двараў. Музыка болю і надрыў — не фальшана, а да поўнага градуса. Гітары гук пранікае літаральна ў кожную клеткаў слухача, выкілаючы раздражненне ўсялякіх рэагентаў. Эсць вельмі шчыльны, усё гучыць

як адзін інструмент. Прыемна, што няма заігрывання з заемежнай музыкой. І ёсць у гурта рух наперад.

В: Вось калі лідар гурта Ілья Чапало-Самхавалау не надта “заганяецца” ў сваёй сацыяльнай лірыцы, то слухачі яго становіцца цалкам магчыма. Не, і ў гэтым альбоме ён таксама перыядычна “жогет глаголом”, у іранічным ключы вывешываючы тое, што яму не падабаецца ў гэтым жыцці, альбо выступаючы ў ролі філасафа-творца твораў, які разважае пра цывілізацыйны момант. Але без перабору — тут ён абшчыўся без гэтага грашча, які за ім вадзіцца. Музыка ж у ёй вельмі хораша — ітары, шчыльная рытм-сэцкыя, маса паветра. “Руліць” постпанк, “руліць”.

Віктар Шалкевіч, альбомы “Такая доўгая зіма” і “Балады. Найлепшае”

А: Як вядома, той, хто ўмее распавядаць гісторыі, кіруе сваю. Першую праграму Шалкевіча я ўсё ж такі аднёс бы да жан-ру гумарыстычнай мастацкай дэкламацыі. І калі артыст вырашае суправадзіць вершы музы-кай, я і паваягі стаўлюся да такога выбара. Прычыны і мэты выканаўцы зразумелыя толькі яму, а нам застаецца яго выбар прымаць або не. Бо кожны слухач малае ва

уяўленні свайго ўнікальнага Шалкевіча — і, паверце, усё яны рэацыяў і залежанасці ад твайго кўльтурагна і жыццёвага досведу.

Маладзкі такі фармат можа адштурхнуць, паколькі ўласіваецца юнацтва — не надта звартаць увагу на змест, а меркаваць па формам. Ну а тая, хто звык ставіцца да мастацтва інакш, атрымаецца задалекавэнне ад праслу-чывання ападаніўў і кампазіцыі, здатных выкілаць умешку і жадаанне прыйсці на канцэрт. На мой погляд, талент гэтага артыста можа адцягнуць нашата панаўрага сучайніччэўна ў пачатку стварэння тэмы. Такі зварот да “пацывіўнага” гучаньня вышляе цалкам натуральным і лагічным. Увогуле, усё атрымалася! Ды і фірмовая іронія, самарыонія, сцёб, ёрніцтва і гумар з сатырай пад гуразам кілават нікуды не зніклі.

Другі дыск — падборка прыгожых, тонкіх, далікатных, здатных прабыць да слёз песень, на якія артыст таксама майстра. Ну а трэч “Травніцця” — гэта проста шэдэўр! Выдатны рэзілі!

Праект Volski, арганізаваны Нравіцкаю

А: Хтоўдзі для сабе я ў альбоме не вылучыў, але воль кідкі неспі, які б пачуваў не раз, тут, вядома, ёсць. Льон Вольскі ўжо ўпісаны ў нашу гісторыю, гэта вядомае жонаньне! І няхай жа ён застаецца ў ёй надаўжаў!

Тэмы песень актуальныя, ёсць месца гумору, матэрыял падаецца чыста беларускім почыркам. Сэнсавыя матэрыялы — для Вольскага нязменныя. І калі не быць абязьваёмымі слухачамі, якіх з нас цяпер імкнецца зрабіць рэальнасцю, а ўключыць уяўленне — месцамі мурашка на скуры пацывіць... В: Калі лічыць Львона Вольска-траўніцкага гурта N.R.M., то дадзены альбом, на мой погляд, — лепшае, што музыкант зрабіў пасля рэлізу “Тры чарапахі” — этнагій, знакавай работы ў ачынным пошы вышучанай ячю са старымі сваімі таварышамі. Не прайшоў і дваццаці гадоў! Нават адкрыты кітывачы (песня, ад якой нават на рускай мове — першая думка, што апошняе, не крайняя ў артыстычнай біяграфіі Львона Артуравіча, агульнага ўражання не сапсавала. Усё вельмі магутна па інструменталу. Валам бранябойных рытмічных рэчы, усё выдатна “медляк”. На высокую паэзію тэксты Вольскага як не цягнулі, так і не цягнуць. Але гэты аўтар, як заўсёды, выступае ў ролі менавіта таго рок-пенсініка, што ўзраецца ў лютарка беларускага бышча. У выдатнай форме знаходзіцца гуру беларускай альтэрнатывы! І няхай жа ён застаецца ў ёй надаўжаў!

Жанчыны дзеляцца на дзве групы. Першая любіць мяне, другую люблю я. Іншыя — для іншых. Пра любоў, як пра ўзаемапаразуме і ўзаемадавер, магу гаварыць бясконца. З ярскымі прыкладамі, добрымі жартамі і пажаданнямі здароўя. Пра каханне так не магу. Яно — з тых сфер, дзе няма крывадушнасці ды нахабнасці з бестактоўнасцю. Таму тут — толькі лёгкім дотыкам, шэптам, толькі намёкам і паўтонам. Пры гэтым, наяўнасць любові вітаецца, хоць на канчатковы вынік жарсці не ўплывае. Вы, напэўна, чулі што жыццё без кахання — быццам і не жыццё. Прынамсі, якасць яго, па меркаванні спецыялістаў, значна адстае ад сярэднестатычнай. Робім выснову. Жыццё — гэта нястомны пошук кахання. Няхай ён заўжды будзе шчаслівым. Вышэйзгаданае пра любоў замацуем ніжэйпазначаным пра нашу агульную справу.

Яўген РАГІН

Мілыя жанчыны з усіх куткоў Беларусі працягваюць віншаваць нас з Днём абаронцы Айчыны. Намеснік дырэктара Ашмянскай дзіцячай школы мастацтваў Тацяяна Печур паведамляе пра святочны канцэрт класа гітары Аляксандра Абрамовіча. У яго праграме быў прадэманстраваны ў дзеянні такі экзатычны інструмент, як укулеле — гавайская гітара. І што характэрна, прачулыя сернады для жанчын гучаць на ёй не менш эмацыйна, чым на звычайнай шасціструнцы. Шаноўныя мужчыны, вы калі апошні раз спявалі сернады для каханых? Ніколі? Барысе хуецьна гітары — і пад балконы!

А ў аграгарадку Станьня Ашмянны прайшоў конкурс “Мой тата — лепшы!” Мужчыны спявалі “немаўлят”, кухарылі, выступалі ў ролі візажыстаў для сваіх каханых. Згодны, прадстаўнікі моцнага полу павінны ўмець калі не ўсё, дык многае.

Галоўны бібліятэкар па інфармацыйна-бібліяграфічнай рабоце Гродзенскага раённага культурна-інфармацыйнага цэнтры Вольга Гулеўская напісала: “Да Дня абаронцы Айчыны і Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь у бібліятэках Гродзенскага раёна абдыслася акцыя “Разам з татам у бібліятэку”. І таты, пераконвае аўтар, пайшлі! Між тым, за свой журналісцкі век мне давалося бачыць такія сельскія бібліятэкі, дзе ў ліку чытачоў адзін — два мужчыны, дый тое пенсійнага веку, а з 30 — 40-гадовымі — рады не могуць даць. Дык вось вам цудоўны прыклад удумлівай працы менавіта з такімі чытачамі.

“Вітае табе, чытач!” — так называў свой допіс галоўны бібліятэкар Цэнтральнай раённай бібліятэкі горада Столін Ірына Навумчык. 24 лютага ва ўстанове прайшла штогадовая шчырымона ўшанавання лепшых чытачоў. Гэтаму папярэднічаў сур’ёзны аналіз фармулярнаў. У выніку названыя сям’я-самыя па шасці намінацыях. Найстарэйшым чытачом прызнаны Аляксей Глышчынкаў. Дзякуй, шаноўныя жанчыны, за віншаванні нас, мужчын.

Дзе можна пазнаёміцца і закахацца? Паўсюль! Але самыя прыдатныя месцы — бібліятэка, клуб, музей, канцэрт ці фестываль. Тут стаўкі на бестактоўнасць выбару павялічваюцца ў разы. Якраз у Століне днямі гастраліваў Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі. Наша стала пазаштатная аўтарка Галіна Гапчук піша: “Адметнасць надзеі ў тым, што галоўныя ролі ў спектаклях выконваў наш зямляк — ураджэнец Століна Андрэй Новік. Ён і стаў ініцыятарам гастралі”.

Гэта цудоўна, калі героямі святочных аглядаў становяцца жанчыны. У сённяшні трапіла некалькі такіх лістоў, дзе гаворка выдзецца пра творцаў. Пра першую піша загалчык аддзела абслугоўвання і інфармацыйна-бібліяграфічнай раённай бібліятэкі (па колькасці публікацый Ашмяншчына — нязменны лідар ці не ўсіх рэдакцыйных аглядаў) Святлана Галінская. “Бібліятэчны клуб “Сустрэча” запрасіў ахвотных на чарговае пасяджэнне пад назвай “Родны край, я цябе апыаю”. Адбылося знаёмства з астраўецкай пісьменніцай Нінай Рыбік. Яна — сябра Саюза пісьменнікаў Беларусі і Беларускага саюза журналістаў. Піша прозу і вершы, спрабуе сябе ў драматургіі. Стала пераможцам рэспубліканскага конкурсу “Жанчына года — 2017”, абласнога — “Чалавек года Гродзеншчыны”.

Пра чарговую аліментную асобу піша загалчык аддзела маркетынгу Бярозінскай цэнтральнай раённай бібліятэкі Тамара Кругалевіч. Ва ўстаноўе, аказваецца, практыкуецца правядзенне вечароў, на якіх ажываюць біяграфіі. Гэтым разам мерапрыемства “Незвычайныя біяграфіі незвычайных зямлячак” было прысвечана 12 жанчынам родам з таго краю, якім удалося сказаць сваё слова ў навуцы. Сярод іх — кандыдаты тэхнічных навук, тры — медыцынскіх, столькі ж — філасофскія, а яшчэ ёсць кандыдаты хімічных, геалагічных, гістарычных і філалагічных навук.

Гаворка на вечары ішла пра дзвюх жанчын. Першая — Роза Зінова-Сярмяжыка — ураджэнка вёскі Старая Каложыца. Яна 15 гадоў правяла ў геалагічных экспедыцыях ад Ціхага акіяна да

Пра нашых муз і іх музаў

Ашмянны: пісьменніца Ніна Рыбік у атачэнні чытачоў.

Аграгарадок Гродзі: “Лявоніха”.

Гродзенскі раён: тата і дачка — аматары кнігі.

Балтыйскага мора, працавала старшым навуковым супрацоўнікам Акадэміі навук БССР, напісала 120 навуковых прац. Другая — Элеанора Капітонава. Ураджэнка раённага цэнтры, яна стала ўрачом вышэйшай катэгорыі са званнем “Міжнародны навукоўца”, доктарам медыцынскіх навук, прайшла шлях ад участкавага педыятра да дырэктара Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтры медыцыны і экалогіі, стажыравалася ў Амерыцы.

І яшчэ адна замалеўка. Геранія — Станіслава Тамашэвіч, загалчык Дома культуры аграгарадка Гродзі. Аўтар калектыўны — аддзел метадычнай работы Ашмянскага раённага цэнтры культуры. Заслуга Станіслава Віктараўна ў тым, што Гродзі даўно атрымалі статус месца “тусовачнага”. У суботу ля ДК не прыпаркавацца, а падчас святаў — весела і па-сямейнаму ўтульна. Інкаш кажучы, клубны работнік вёскі

робіць усё шчыра. Наколькі гэта проста, ведае толькі практык з вопытам.

Гэтаксама шчыра прайшла і музычна-гульнявая праграма “Лявоніха”. Пампезнасці не было, але ад ўрачова дзея не стала горшай. Гледачоў — не больш за 20. Але колькі імпульсу ў зале і на сцэне! Россып арыгінальных конкурсаў, прафесіяналізм загалчышы, што ўзяла на сябе ролю вядучай, бездакорнае музычнае суправаджэнне гурта “Граўжанцы” — усё гэта і стварэе агульнае палатно нешараговай імпрэзы. І фінал арыгінальна: вядучая абвішчае, што на парадку дня салодкі стол — і ўсё зашамцелі пакетамі. Тую сямейнасць рэзка дзе сустронеш. Рэспект, Станіслава Віктараўна!

У творцаў-мужчын, неаспрочна, ёсць музы — на-тхняльніцы, захавальніцы, дарадцы і памочніцы. А ў творчых жанчын? Вядома, таксама ёсць. Толькі не яна (муза), а ён (муз). Просьба з мужам не бльгаць.

лізаваных клубных сістэм, таму перыядычна ўзнікаюць праблемы па выпрацоўцы агульных палыходаў да арганізацыі гэтай справы, не нарта ўласцівай для клубнай дзейнасці. Карысна тое, што падчас мерапрыемства выступілі спецыялісты, якія далі вычарпальныя тлумачэнні і рэкамендацыі па фарміраванні рэпертуарнай палітыкі, коштаў на білет, тэхнічным суправаджэнні паказу фільмаў... Наступнае мерапрыемства — абласны семінар-практыкум “Фармаванне і ўдасканаленне выканальніцкіх уменняў і навыкаў эстраднага спеву”. У ім бралі ўдзел рэпертуарнай палітыкі, металдысты па вакальна-харавым жанрам, кіраўнікі вакальных ансамбляў, дырэктары сельскіх клубных арганізацый. Удзельнікі семінара наведлі тэарэтычныя і практычныя заняткі па развіцці музычных здольнасцяў, вакальных навыкаў падчас працы над канцэртнымі нумарамі, навыкаў ансамблевага спеву, працы над шматгалосем, сцэнічнай выявай, харэаграфіяй для вакалістаў. Напрыканцы дзвюхдзённай вучобы Маргарыткі дзяржаўны каледж мастацтваў прапанаваў удзельнікам семінару канцэрт. А я прапаноўваю вам, шаноўныя жанчыны, яшчэ раз сказаць сабе ўспых: “Я самая паспяхова, самая абаяльная і перспектыўная!” Са Святам!

Столін: акцёр РТБД Андрэй Новік разам са сваёй зямлячкай і былым куратарам Аленай Комак.

Такія рэаліі, што там у глыбінцы, дзе скарачаецца колькасць насельніцтва, здараецца, памяншаюцца ў аб'ёмах і будынкі, у якіх размяшчаюцца ўстановы культуры. Дакладней кажучы, яны пераязджаюць з адных памяшканняў — больш багатых на квадратныя метры, у іншыя — як правіла, значна меншых памераў. Пры гэтым, хтосьці з кіраўнікоў такіх арганізацый упадае ў татальны адчай — і ад змены становішча, і ад неабходнасці па-ранейшаму “даваць працэнт”, але пры той дэмаграфічнай сітуацыі, якая не выклікае аптымізму. Што, безумоўна, адбываецца на дзейнасці ўзначаленых імі ўстаноў. А хтосьці — нягледзячы ні на што беларускую культуру і захоўвае, і развівае.

Пра гэтых выдатных жанчын, з якімі “К” сустракае вясну ў вёсцы Пласток і якіх ад усяго сэрца віншуе з 8 Сакавіка, жадаючы любові, сонца, здароўя і поспехаў на культурнай ніве, і мой сённяшні апавед. Ну і аб “іх” працоўных месцах — куды ж без гэтага...

Алег КЛІМАЎ / Фота аўтара Мінск — вёска Пласток Любанскага раёна — Мінск

“Сіямскія двойняты” — бібліятэка і клуб.

Хатка тая заўсёды поўная

Куток сельскага побыту.

У ЦЕСНАЦЕ, ДЫ...

Соф'я Каток — па спецыяльнасці бухгалтар, працавала яна і загадчыцай дзіцячага садка. А яшчэ ў 1982 годзе ініцыятыву і актыўна па жыцці жанчына ўзначаліла Пластоцкі сельскі клуб. Размяшчаўся ён тады ў іншым будынку, а на новае месца — там, дзе раней знаходзілася сталовая — ўстанова пераехаў у 2015-м. Але ў плане назвы атымізацыя яе не кранула — яна як была клубам, так і засталася.

— Шкада, вядома, — адчуваецца, што горыч у дырэктара яшчэ не прайшла. — Там і кабінет мы мелі, і глядзеальную ды танцавальную залы. Калі я стала загадчыцай клуба, у захапленні ад яго была. У хоры 22 чалавекі спявалі! Толькі дзіцячых гуртоў чатыры!

Чатыры аб'яднанні ёсць і цяпер. Фальклорны гурт “Беражніца” папулярна выконвае песні свайго краю. Члены клуба пенсіянераў “Пластовачка” таксама выконваюць мясцовую аўтэнтэчку. На сваіх штотыднёвых вядорках яны не толькі спяваюць, але і вяжучы, вышываюць і, натуральна, дэляцца ўспамінамі — пад гарбаты з пірагамі. Дзіцячы гурток “Каліначка” песнямі і танцамі прапагандуе народныя абрады, яго ўдзельнікі часцяком выступаюць на святах. А дзіцячую групу мастацкага чытання ў 2019-м чакаюць перанесці па задумцы Соф'і Міхайлаўны, яна павінна пераўтварыцца ў клуб выхаднага дня. Пад яго эгіду раз на тыдзень у СК будуць ладзіцца розныя імпрэзы для дзяцей.

Акрамя прохот з гакам жыхароў Пластка, Сельскі клуб не пакідае без культуры і тры бліжэйшыя населеныя

Соф'я Каток: “Мерапрыемстваў будзе больш!”

пункты, куды пастаянна вывозіць свае канцэртныя праграмы.

— Вядома, там ралы такім візітам, — запэўнівае дырэктар. — Старэйшае пакаленне чакае іх з нецягліваасцю. А моладзь з гэтых вёсак, дарчы, і сама дабраецца на нашыя імпрэзы. І, нягледзячы на цеснату, хатка наша заўсёды поўная. Напэўна, большага па памерах клуба нам ужо не дачкасца. Але што ж, нічога не рабіць з-за гэтага, ці як? Не, гэта не пра нас! Будзе яшчэ больш мерапрыемстваў, будзем прыносіць яшчэ больш радасці людзям!

Пэўна, спадарыня Каток не супраць атрымашь камп'ютар з інтэрнэтам. Але пакуль што яна карыстаецца ў працы ўласным ноўтбукам. — Аб праблемах і марак клуба ведаюць, — завяршае размову Соф'я Міхайлаўна. — У нашым Любанскім райвыканкаме не так даўно змяніўся начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі. Спядзяюся, што з прыходам новага чалавека нешта можа і ў нас змяніцца.

БІБЛІЯТЭРАПІЯ Ў ДЗЕЯННІ

Святлана Жаўрыд, якая некалі атрымала сярэдняю спецыяльную сельскагаспадарчую адукацыю, працуе бібліятэкарам больш за дзе-

сяць гадоў. Сфера культуры яе вабіла з дзяцінства: яна была заўсёднай танцавальных ды вакальных гуртоў мясцовага клуба.

— Але народныя песні я маленькай не вельмі любіла спяваць, — прызнаецца яна. — І толькі калі пасталела, яны раптам як бы самі сталі да мяне прыходзіць, усплываць у падсвядомасці — напэўна, ад бабулі перадалася, хоць яна перамерла задоўга да майго нараджэння.

Прымаючы ўдзел у імпрэзах СК, многія з якіх увасабляюць народныя традыцыі альбо заснаваныя на іх, Святлана Анатольеўна лічыць сваім прамым абавязкам прасоўваць нацыянальную культуру і з дапамогай бібліятэкі. Нават праз дробныя дэталі. Напісаны на стэлажах зробленыя толькі на беларускай мове.

— Але, шчыра кажучы, чыстая беларуская ва ўжытку сустракаецца ў нашай вёсцы не так часта, — прызнаецца спадарыня Жаўрыд. — Гэта тычыцца і песень — тых, што спяваюцца ў побыце, дома — усё-такі, утпыў, напрыклад, рускай мовы вялікі. Але творчасць калектываў клуба і накіравана на тое, каб захоўваць спадчыну ў тым выглядзе, у якім яна дайшла да нас. Адпаведна, і бібліятэка нямала робіць для прапаганды літаратуры на беларускай мове.

Густы “сваіх” чытачоў Святлана Анатольеўна вы-

вучыла дасканала — адзін чытае дэтэктывы, другому трэба ашкласці новую прыгодніцкую апавесць, а трэці патрэбны “свежы” любоўны раман. І перш, чым нешта прапанаваць наведвальнікам, бібліятэкар абавязкова хаця б “прагортвае” новыя паступленні. Гэта могуць быць, як я зразумеў, і навінкі сучаснай літаратуры кытагу Андрэя Горвата або Віктара Марціновіча, і творы “хітмэйкераў” Наталлі Баграковай і Тамары Лісіцкай. Сярод літаратуры кнігавыдачы — і Святлана Алексіевіч.

— У параўнанні з тым, што было дзесяць гадоў таму, у працы нашай бібліятэкі мала што змянілася, — прызнаецца мая суразмоўца. — Людзі ўнутрана — такія сямья. Як прыходзілі яны да мяне як да бібліятэрапеўта, так і прыходзіць: тут яны шукаюць зносінаў.

Зносіны — выдатна, гэта вельмі важна ў плане камунікацыі, ды і проста па-чалавечы. Але ж патрабаванні па выкананні пэўных паказчыкаў як былі, так і ёсць. Аднак гэтае пытанне Святлану Анатольеўну ніколі асабліва не напружвала — ні раней, ні цяпер. Выконвае, наракаючы толькі на тое, што “пісанінай” яшчэ некалькі гадоў таму яна займалася менш.

А да будучыні публічных бібліятэк на сяле спадарыня Жаўрыд ставіцца

па-філасофску: маўляў, чаму быць, таго не абмінуць. Яна згодная з тым, што ў вёсках, у якіх дэмаграфічная сітуацыя пагаршаецца, і становіцца гэтае быць выпраўлена наўрад ці можа (прынамсі, у самай бліжэйшай перспектыве), утрымліваць установы з вялікай плошчай для дзяржавы эканамічна неэтаггодна. Таму і будучы яны пераязджаюць у маленькія памяшканні, а то, на жаль, і наогул закрывацца.

ДЫ ІНШЫЯ МАРЫ

Карэнная жыхарка Пластка Алеся Сірач вучыцца ў 8-м класе ямінскай сярэдняй школы. І марыць стаць следчым! Прафесія гэтая прадугледжвае зносіны з самымі рознымі людзьмі, і патрэбны досвед дзяўчына напрацоўвае, у тым ліку, і ў пластоцкай культуры — два гады яна займаецца ў сельскім клубе, выконваючы беларускія народныя песні.

— Голас і слых мне перадаліся ад бабулі з мамы, — тлумачыць Алеся. — І, дарчы, бабуля мая таксама калісьці спявала ў фальклорным калектыве. Але пра тое, каб пайсці ў культуру, я ніколі не задумвалася.

Са спадарыняй Сірач мы і паспрабавалі даследаваць культуру Пластка.

Алеся Сірач: “Нам у Пластоке заўсёды весела!”

Прапагандыст усяго беларускага Святлана Жаўрыд.

Камментарый Алеся Сірач:

— Пасля ўрокаў у школе мы з сябрамі проста бжукаем на вёсцы — у нешта гуляем, гутарым. Разы тры — чатыры ў месяц ходзім у клуб на рэпетыцыі, удзельнічаем у канцэртах. Запісаная ў бібліятэку. Я люблю чытаць казкі, выдуманыя гісторыі. Пра Гары Потэра, праўда, яшчэ не чытала, толькі фільм глядзела. Ці змяна намі? Не, з сябрамі заўсёды весела! Вядома, калі б клуб заставіўся ў старым будынку, было б лепш. Таму некаторыя імпрэзы зараз даводзіцца праводзіць на вуліцы.

Святлана Жаўрыд мне распавяла і пра тое, як жыхары Пластка некалі “ўсталі гарой” на абарону вясковай школы. Але яна ўсё ж была зачыненая — таксама па той жа прычыне. Спядзяюся, мясцовым установам культуры гэта не паражжае.

Я ўсё разумею. І, тым не менш, часам пасля паездкаў па рогінах у галяе ўзнікаюць думкі пра тое, што, да прыкладу, тая ж бібліятэка ў “немагчымым населеным пункце” сёння — гэта не дрэва, што высыхае, якое можна высечы і на яго месцы аб дзесяці яшчэ ўкапаць высадкі. Але, напэўна, сапраўды выйсця няма, прыходзіцца “секчы” — абараняць ты нешта, не абараняць. Такія рэаліі...

Калі мы гутарылі з Таццянай ГАРКУШАЙ, яна яшчэ была ў вобрасе Маці Ямелі са спектакля “Па шчупаковым загадзе” — што надало інтэрв’ю незвычайную атмасферу. Актрыса працуе ў Нацыянальным акадэмічным драматычным тэатры імя Горкага з 1982 года, прымерыўшы на сябе за гэты час мноства роляў. Вось і цяпер яна задзейнічана ў такіх розных спектаклях, як “Чацвёртая планета”, “Жаніхі”, “Гора ад розуму”...

— Як вы пачуваецеся пасля спектаклю? Ці няма эмацыйнай вычарпанасці?

— Што вы, сцэна — гэта адмысловая тэрыторыя са сваёй аўрай. Я чула выраз “сцэна лечыць”. Заўсёды ставілася да яго трохі скептычна, пакуль не пераканалася на сабе, што яно і сапраўды так. На здану спектакля “Любімы лёсу” прыйшла з тэмпературай 39 — і ўсё горла ў фурункулах! Адмяняць нельга, у зале мастацкая рада і ўся трупна. Было да такой ступені дрэнна, што нават не хвалілася. Дбала толькі пра тое, каб не забыць тэкст і дакладна праіснаваць у ролі. І што б вы думалі? Да канца спектакля я была цалкам здарова! Ды і калегі асанилі маю работу добрымі словамі — прычым ніхто не заўважыў, у якім я была стане. Так што сцэна — гэта чараўніцтва, вядзьмарства... Называйце як хочаце.

— Ці атрымоўваеце ў вас балансаваць паміж светам рэальным і тэатральным?

— А навошта іх так расшуча падзяляць? Тэатральны свет таксама вельмі рэальны. Гэта такая ж праца, як ва ўсіх — хіба, можа быць, з адным адrozenнем. Наш рабочы матэрыял — гэта мы самі. Нашы нервы, сэрца, пачуцці, эмоцыі. І барані Бога сысці ад адчування рэальнасці, а тое ж і дах можа з’ехаць! Трэба старацца ўраўнаважваць жыццё і працу. Ды, на жаль, гэта не заўсёды атрымліваецца. Актёры — людзі эмацыйныя, бываюць і зрываю.

— Якія з вашых роляў вам найбольш запомніліся?

— Усе ролі пакідаюць у табе нейкі эмацыйнальны след, таму і запамінаюцца. У кожную ўкладзеная часцінка твайго сэрца, душы. Памятаю іх усю, люблю — па рознаму, але ўсё роўна люблю. Як бацькі любяць усіх сваіх дзяцей — і тэлевізійныя, і няздарыў.

— Але ж так здараецца, што адзін вобраз атрымліваецца лепей за іншы...

— Мне цяжка ацэньваць свае працы, таму проста называю любімыя. У іх ліку — Ніна Зарэчная з чэхаскай “Чайкі”, Лаура са “Шклянoga звяр’януць”

“Наш рабочы матэрыял — гэта мы самі”

З Андрэем Сенькіным у спектаклі “Па шчупаковым загадзе”.

Тэнэсі Уільямса, Алена з камедыі Міхаіла Рошчына “Муж і жанка зьлімуць пакой”, “Дама з камеліямі” Дзюма. Гэта я прыгадваю тыя ролі, якія грала яшчэ ў Іванава. У Мінску, вядома, таксама былі і ёсць любімыя спектаклі. Прыкладам, з задавальным праю Арыну Панцеліямонаўну ў “Жаніхах” паводле Гогаля. Вельмі падабаўся спектакль па п’есе Алены Паповай “Любімы лёсу”, у якой я выконвала галоўную ролю. Мы вазілі яго на бінеаў ў Намеччыну, дзе ён увайшоў у чашчэрку лепшых. Цяпер ён ужо, на жаль, не ідзе — як і “Піць кутю” паводле п’есы Сяргея Какоўкіна, дзе граю балерыну Лялю. А паколькі я ў свой час скончыла харэаграфічную вучэльню ў Мінску, гэта выглядала даволі пераканаўча.

— Дзіўна адукацыя для актрысы драмгэатра. Але, напэўна, карысная?

— Так, лёс мне зрабіў незвычайны падарунак — гэта дзевяць гадоў вучобы ў харэаграфічнай вучэльні, якая тады знаходзілася пры Тэатры оперы і балета. Мы глядзелі ўсе значны оперныя і балетныя спектаклі. У малодшых класах ужо ўдзельнічалі ў тых пастаноўках, дзе былі дзіцячыя ролі, у старэйшых танчылі ў кардэбале. Незабыўны час!

А потым — ГИТИС. Цудоўны педагог, і таленты МХАТаўчы... Кіраўнік курса — Рыгор Рыгоровіч Конскі, сярод выкладчыкаў — Волга Мікалаёўна Андроўская і Святлана Леанідаўна Собінава, дачка Леаніда Собінава. Мы іх літаральна абагаўлялі. Яны навучылі нас не толькі прафесіі, але і стаўленню да яе,

прычым без усялякіх маралю і настаўленняў. Проста мы бачылі, як яны самі ставіліся да сваёй справы і да нас, студэнтаў.

— А прыгадваеце нейкія незвычайныя гісторыі са свайго студэнцкага жыцця.

— Нават маё паступленне ў інстытут — гэта ўжо цэлая гісторыя! Я тры гады паступала, бо вельмі хацелася вучыцца менавіта ў Маскве. На трэці год перад самай паздайкай зламала руку. З каня ўпала, уяўляеце! Я талды захапілася конным спортам. Паехала паступаць у гітсе, прайшла ўсе туры па спецыяльнасці, але перад сачыненнем давалася яго зьлімаць, хоць лекары казалі, што яшчэ рана. Рука не смухаецца, пальцы не згінаюцца, літары каравыя, радкі — крыва і наўскас... Хацелася б мне ўбачыць твар педагога, які правярэў маё сачыненне! Але ў выніку — паступіла.

— А ці пашанцавала са “сваім” рэжысёрам вам?

— Мне — так, пашанцавала. У Іванаве, дзе я прапрашавала амаль дзевяць гадоў пасля заканчэння ГИТИСа, я сустрэла выдатных рэжысёраў. Гэта Лёва Ванштэйн, Фелікс Берман, Ігар Ужоўко. На жаль, іх імёны беларускаму глядачу нічога не скажуць. Хача Ванштэйн быў яшчэ і цудоўным артыстам. Ён зьлімаўся ў такіх фільмах, як “Хроніка пікіруючага бамбавіка” і “Рэспубліка ШКІД”, але яго прызвічча прыбралі з тытраў, паколькі ён з’ехаў у Амерыку. Арганізаваў там свой тэатр, дзе ставіў толькі Чэхава, якога абагаўляў. З падзякай успамінаю гэтых таленавітых людзей — якіх, на жаль, ужо няма з намі.

— Як вы ставіцеся да фразы “Ці любіце вы тэатр гэтаксама, як я”?

— У кожнага сваё разуменне і стаўленне да тэатра. Хтосьці можа яго і не любіць, гэта ягонае права.

— Ці можна трохі пагутарыць пра вашыя хобі і захапленні — зразумела, апроч тэатра?

— Кнігі, прырода. Люблю сваю хату ў вёсцы. Ну і, вядома ж, унукі. Гэта вялікая і самая важная частка майго жыцця. Да ўсяго, я спартыўная фанатка — сама ад сябе такога не чакала! Вось ужо гадоў 15 захапляюся снукерам, гляджу ўсе чэмпіянаты, хварю за сваіх улюбёнцаў, хвалююся, калі яны прайграюць. Рэкамендую ўсім гэты від спорту: задавальненне гарантаванае.

— Як вам здаецца, ці дасягнулі вы жыццёвага поспеху?

— Ніколі не задумвалася пра гэта. Напэўна, у кожнага чалавека сваё разуменне жыццёвага поспеху. Вядома, не ўсё ў мне складалася так, як хацелася б жыццё заўсёды ўносіць свае карэктывы ў нашы жаданні і магчымасці. Але трэба цаніць тое, што ты маеш на дадзены момант. Я дзякую Богу за многае: у мяне выдатная сям’я, я ўсё жыццё займаюся любімай справай — а гэта ж, на жаль, не ўсім дадзена. Не хачу перажываць аб тым, што не збылося.

— Якім, на вашу думку, паўстане тэатр у будучыні?

— Не ведаю. Будучыні і пакажа. Я хачу, каб ён быў цікавым, разумным, добрым. І звяртаўся б у першую чаргу да пачуццёвага глядача, да ягонага сэрца.

— Якім, на вашу думку, паўстане тэатр у будучыні?

— Не ведаю. Будучыні і пакажа. Я хачу, каб ён быў цікавым, разумным, добрым. І звяртаўся б у першую чаргу да пачуццёвага глядача, да ягонага сэрца.

будзе нецікавай, плённага супрацоўніцтва не атрымаецца. Зрэшты, і актёр таксама ўспрымае не кожнага рэжысёра. З адным табе лёгка, ты адчуваеш сябе незвычайна таленавітай, а другі цябе так “замарозіць”, што хочаша ўсё кінуць і сысці. Вельмі важна для актёра знайсці свайго рэжысёра. Асабліва для маладых — каб паверыць у сябе, умацавацца ў прафесію.

— А ці пашанцавала са “сваім” рэжысёрам вам?

— Мне — так, пашанцавала. У Іванаве, дзе я прапрашавала амаль дзевяць гадоў пасля заканчэння ГИТИСа, я сустрэла выдатных рэжысёраў. Гэта Лёва Ванштэйн, Фелікс Берман, Ігар Ужоўко. На жаль, іх імёны беларускаму глядачу нічога не скажуць. Хача Ванштэйн быў яшчэ і цудоўным артыстам. Ён зьлімаўся ў такіх фільмах, як “Хроніка пікіруючага бамбавіка” і “Рэспубліка ШКІД”, але яго прызвічча прыбралі з тытраў, паколькі ён з’ехаў у Амерыку. Арганізаваў там свой тэатр, дзе ставіў толькі Чэхава, якога абагаўляў. З падзякай успамінаю гэтых таленавітых людзей — якіх, на жаль, ужо няма з намі.

— Як вы ставіцеся да фразы “Ці любіце вы тэатр гэтаксама, як я”?

— У кожнага сваё разуменне і стаўленне да тэатра. Хтосьці можа яго і не любіць, гэта ягонае права.

— Ці можна трохі пагутарыць пра вашыя хобі і захапленні — зразумела, апроч тэатра?

— Кнігі, прырода. Люблю сваю хату ў вёсцы. Ну і, вядома ж, унукі. Гэта вялікая і самая важная частка майго жыцця. Да ўсяго, я спартыўная фанатка — сама ад сябе такога не чакала! Вось ужо гадоў 15 захапляюся снукерам, гляджу ўсе чэмпіянаты, хварю за сваіх улюбёнцаў, хвалююся, калі яны прайграюць. Рэкамендую ўсім гэты від спорту: задавальненне гарантаванае.

— Як вам здаецца, ці дасягнулі вы жыццёвага поспеху?

— Ніколі не задумвалася пра гэта. Напэўна, у кожнага чалавека сваё разуменне жыццёвага поспеху. Вядома, не ўсё ў мне складалася так, як хацелася б жыццё заўсёды ўносіць свае карэктывы ў нашы жаданні і магчымасці. Але трэба цаніць тое, што ты маеш на дадзены момант. Я дзякую Богу за многае: у мяне выдатная сям’я, я ўсё жыццё займаюся любімай справай — а гэта ж, на жаль, не ўсім дадзена. Не хачу перажываць аб тым, што не збылося.

— Якім, на вашу думку, паўстане тэатр у будучыні?

— Не ведаю. Будучыні і пакажа. Я хачу, каб ён быў цікавым, разумным, добрым. І звяртаўся б у першую чаргу да пачуццёвага глядача, да ягонага сэрца.

Канстанцін КАСЦЕЦКІ

Праграмны дырэктар Мінскага Міжнароднага кінафестывалю “Лістапад” Ігар СУКМАНАЎ — асоба ў кіно дасведчаная. Ён можа бясконца распавядаць пра фільмы Інгмара Бергмана і Ясудзіра Оду, Франсуа Труфо і Кіры Муратавай. Але гэтым разам “К” паспрабавала пагутарыць з вядомым кінакрытыкам не пра стужкі, а пра свет селебрыці. З якімі зоркамі Ігар удавалася перасекчыся на міжнародных фестывалях? І якую актрысу праграмны дырэктар “Лістапада” марыць запрасіць на фэст? Узіць свецкае інтэрв’ю ў кінадзеяча аказалася тым яшчэ квэстам.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

ДЗЕЛАВЫ КАНТЭКСТ МІНСКА

— Вельмі нечаканае пытанне наконт зорак. Я, прызнацца, збятэжаны.

— Трошкі дапамагу. Я да гэтай пары памятаю творчую сустрэчу з Людмілай Гурчанка на “Лістападзе” ў 2010 годзе, якую ты мадэраваў. У 2015 годзе да нас прывязджала Фані Ардан, муза Франсуа Труфо, чый візіт таксама забыць немагчыма. Наколькі для цябе каштоўныя гэтыя сустрэчы? І хочацца трохі распытаць пра фестывальную “кухню”: якія ўмовы трэба выканаць, каб зорка першай велічыні прыехала на “Лістапад”?

— Вядома, раскрыць усю “кухню” я не магу. Але заўжды кажу: візіт мае куды болей шансаў ажыццявіцца, калі зорка едзе да нас па справе. Прадставіць сваю карціну, праект. Так здарылася і з Фані Ардан — яна прыехала, нагадаю, у якасці не толькі французскай дзівы, але і рэжысёра стужкі “Навязлівая прыты”. (Фільм тады прымаў удзел у конкурсе “Малалосць на маршы”). У гэтай якасці выступіла на пляцоўцы мінскага фестывалю і Людміла Гурчанка: яна прывезла да нас свайго рэжысёрскі дэбют “Пярэстае змярканне”. Дзелавы кантэкст — вось тое, чым мы можам зацікавіць вядомых людзей. І, безумоўна, сустрэкацца і гутарыць з такімі асобамі — для мяне гонар.

— А калі зорка прывязджае проста так?

— А калі актрыса ці актёр прывязджае на фестываль проста “пакрасаваша” — гэта зусім іншы настрой і патрабаванні. Да прыкладу, пэўны час таму на адзін з кінафестывалаў па постасвецкай тэрыторыі дырэктары запрасіла Венсана Каселя. І яны прыехалі. Грандыёзна! Я быў заінтрыгаваны і вырасіў пацікавіцца: колькі

У водблесках зорак

Ігар Сукману.

ж каштуе іх прыезд. Адак арганізатараў мяне агаломшыў: яны агучылі проста астранамічныя сумы! Я нават не буду іх называць. Прычым якой была праграма, у прыватнасці, Венсана Каселя? Ён уручыў узнагароду вядомаму тамтэйшаму дзеячу ў першы дзень фестывалю і даў пару майстар-класаў. Што я магу сказаць? Можам толькі пазаздросціць такім магчымасцям.

— **Візітам якой знакамітасці на мінскі фестываль ты асабліва ганарышся?**

— Я з вялікай удзячнасцю прыгадваю многія сустрэчы на “Лістападзе”. Адна з самых каштоўных для мяне — з Кірай Георгіеўнай Мурагавай. Гэта была вялікая асацола — гутарыць з ёй, проста знаходзіцца ў адной кампаніі. Дарэчы, да нас прыязджаюць аўтары, візіты якіх часам недаацэньваюцца нашым асяродкам. Свет зорак нашатмат болей разнастайны, чым камусьці падзецца. Ён не вычэрпваецца, скажам, Квенцінам Таранціна ці Леа Сейду. Пэўныя кінематаграфісты лічацца наватарамі ў свеце кіно, іх ведаюць — і яны бываюць тут, у Мінску. Аляксандр Сакураў, Брыянтэ Мендоса... Іх візіты на дадзеным этапе развіцця нашай індустрый нават важнейшыя за, скажам, прыезд Скарлет Эхансан. Але публіка часцей за ўсё патрабуе выключна відэа.

БЛЯСК КАНАЎ І ГАСЦІНАНЦЫ ЕРВАНА

— Ты не менш, на фестывалях клас “А”, на якіх

ты часта бываеш, прысутнасць селебрыці — ужо не раскоша або бяздумная трата сродкаў, а частка індустрыі. Хачу распытаць цябе пра прыемныя выпадковасці. З якімі зоркамі табе даводзілася сустрэцца?

— Ох, знянацку ты мяне заспела... Адрозніваюцца кантакты з вядомым творцам — сапраўдная, а не “дзяжурная” размова — павінна скласціся пэўная сітуацыя. Пры сустрэчы з такімі людзьмі вельмі лёгка ўпаасці ў кампліментарнасць: “Я ведаю ўсе вашы ролі” ці “Я бачыў ваш фільм — і ён фантастычны”. Тых, што кажуць падобнае, вельмі шмат. Змястоўны дэялог складаецца тады, калі складваюцца пэўныя абставіны.

— **Памятаеш, калі ты першы раз апынуўся ў атачэнні зорак?**

— Добра памятаю Канскі фестываль 2003 года. Літаральна ў некалькіх метрах перада мной сядзелі Жан Рашфор, Венсант Перэ... Яны трымаліся неяк трохі адасоблена, але паводзілі сябе вельмі прыязна і даступна. І самае цікавае, што мяне тады ўразіла — ніхто, пры такой іх блізкасці, не парушаў асабістай прасторы актёраў! Не прасіў зрабіць сэлфі, узяць аўтограф — назірлася павага да знакамітасцяў. Мне такая стрыманасць публікі надзвычай даспадобы.

Памятаю, быў такі цікавы выпадак, калі толькі напрыканцы адной вечарынікі ў Канах я зразумеў, што быў у атачэнні легендарнай Аны Вяземскай — музы Гадара, сьляннай французскай

Кіра Мурагава.

актрысы і пісьменніцы. Гэта тое, пра што казаў вышэй — часам месца і магчымасці супадаюць, а часам — не, і ты застаешся адно ішчаслівым сведкам.

— **Але я не паверу, што ў цябе такой сапраўднай, унікальнай сустрэчы хопі аднойчы не адбылося.**

— Аднойчы мне сапраўды пашчасціла — калі я быў на фестывалі “Залаты абрыкос” у Арменіі. У якасці ганаровай госці была запрошана Настасся Кінскі. Шчыра прызнаюся, што проста абагаўляю яе з часоў “Каханкаў Марыі” Андрэя Канчалюскага, “Тэс” Рама-

Настасся Кінскі.

рэстараны, падобныя на караван-сараі, мянююцца. На адным з такіх баяванняў я і ўбачыў Настассю Кінскі. Яна сядзела наводдаль ад іншых, у атачэнні армянскіх спонсараў.

— **Фантастыка. Ты не падшоў?**

— Не. Я не рашыўся. Гэта быў той выпадак для мяне, калі я паважаў асабістыя межы.

— **Як вы тады сустрэліся?**

— Самым нечаканым чынам. Я вярнуўся ў гасцініцу і пайшоў у свой нумар. Ужо нават прылёг. Але тут мне патэлефанавала мая знаёмая. Маўляў, у холе цяпер сядзіць у самоце Настасся Кінскі. Як такое можа быць? Спускаюся і сапраўды бачу яе. Адно. І тут ужо я адчуў, што сітуацыя склалася. Памятаю, як аднойчы хтосьці напісаў у рэцэнзіі: калі казаць пра Настассю Кінскі, то толькі ў верхш. Вось літаральна так усё і адбылося. Я падшоў і літаральна ў верхш выказаў ёй сваё захапленне. І мы па-

ДЫ МАРЫ

— **Выбачай, задам яшчэ некалькі некарэктных пытанняў. А ці былі актёры, да якіх ты змяніў сваё стаўленне пасля сустрэчы? Спрацаваў, так бы мовіць, канфілікт воб-раза і рэальнага чалавека.**

— Ды не, асабліва нічога не прыгадаю. Але бываюць дэталі, якія ўражваюць і запамінаюцца. Напрыклад, калі я ўпершыню ўбачыў на свае вочы Анджаліну Джалі, яна ўразіла мяне сваёй хубай. Ізабель Юпер — мы пачынаем яе цэласных, стрыж-нявых герань — у жыцці аказалася невялікага росту, жаночая і кранальная.

Дарэчы, памятаю Катрын Дэнёў у вельмі цікавай сітуацыі — калі на адной з прэм’ер яна перажывала за сваю дачку, К’яру Мэстра-яні. Карціна, у якой прыма-ла ўдзел у якасці галоўнай актрысы К’яра, дэманстра-валася ў праграме Канаў. Жанчыны разам прыйшлі на прэм’еру. Катрын Дэнёў заўжды паводзіцца па-ка-ралеўску, а тут адчувалася яе хваляванне — гэта быў такі нечаканы бок сусвет-навадомай актрысы, які яна дазволіла нам убачыць. Па-мятаю, калі К’яру выклікалі на сцэну, яна пакінула маме сумачку.

— **Разумею, што ў “Лістапада” пакуль няма мноства буйных спонсараў, і, адна-ведна, тых самых астранамічных сумай. Але калі б яны былі, каго б ты запрасіў у Мінск на фестываль?**

— Хачу паўтарыць, што ў свеце вялікага кіно існуюць пэўныя правілы, коды, якіх трэба прытрымлівацца. У зорак ёсць свае агенты, і яны яшчэ трохі палу-маюць пра тое, ці варта ім ехаць на той ці іншы фест. Але нават калі і пагодзіцца, гэта не значыць, што ўсё пройдзе ладна. Часам на фестывалі я мог ба-чыць карціну, калі знакамі-тая актрыса ці актёр — ад-гароджваюцца, ментальна абараняюцца ад сітуацыі, у якую патрапілі. Бо ўсё вельмі нагадвае, выбачайце, заапарк. Мне не хацелася б, каб такое здарылася на “Лістападзе”.

— **Я разумею. Ды ўсё ж давай паспрабуем уявіць гэ-тыя ідэальныя ўмовы: калі ёсць і спонсар, і развітая пуб-ліка, і шыкоўная інфраструк-тура. Хоць талды мог бы стаць запавятым госцем?**

— Ізабель Юпер. Не буду хлусіць, гэта мая даўняя ма-ра. Можна толькі захаля-ецца яе талентам і імпэтам, яе шармам. Маркую, што калі будуць тыя ідэальныя ўмовы, пра якія ты кажаш, і яна прыездзе-такі на “Лі-стапад” — я магу смела сыхо-дзіць на пенсію.

Ізабель Юпер.

гутарылі. Атрымалася выключная размова — бо спрацавала ўсё: час, месца, кіно.

— **Гэта была тая Кінскі, якую мы ўсе любім?**

— Менавіта. У ёй было гэткае трапятан-не, парывістасць, да-лікатнасць. Але яна і складаны чалавек. Усё ж, яна дачка Клаўса Кінскі.

Гісторыя візіту актрысы мела нечакан-ны працяг. Кінскі мела-лас улячыць наступнай раніцай, і ўсе пра гэта ведалі. Але назаў-тра я зноў сустрэўся з ёй у гагэлі. Спачатку нават не паверыў сваім вачам. Як потым высветлілася, актры-су скарэй прыём гаспада-роў форуму і яна вырашыла застацца яшчэ на некалькі дзён у Ерэване.

— **З аднаго боку прыемна, але з іншага — гэта ж дадат-ковыя выдаткі...**

— Што зробіш, такі свет кіно.

Вось ужо шмат гадоў ля ўваходу ў Светлагорскую школу мастацтваў вісіць памятная дошка, якая нагадвае пра рашэнне раённага выканаўчага камітэта назваць плошчу перад будынкам у гонар Пушчыных. Рашэнне гэтае было прынята па маёй прапанове, але, па ўсёй верагоднасці, проста забыта. У ва ўсякім разе, нічога пушчынскага на плошчы няма і не прадбачыцца.

Зрэшты, яшчэ больш лагічным і значным увекавечаннем памяці Пушчыных будзе назваць саму школу ў год яе 55-гадовага юбілею ў гонар гэтага старажытнага дваранскага роду, які некалі зрабіў Парыцкую воласць вядомай ва ўсёй Расійскай імперыі. Тады сыдуцца ў адзінае цэлае часавыя прасторы, з'явіцца больш выразная пераемнасць адукацыйных і культурных традыцый. Да таго ж, Пушчыны захапіліся музыкай. І ў Парыцкім жаночым вучылішчы, адкрытым ім у 1860 годзе (і гэта была першая такая навучальная ўстанова ў Беларусі!), музычнае выхаванне з'яўлялася істотнай часткай агульнага.

Царква святой Марыі Магдаліны ў Парычах, пабудаваная Пушчынымі.

Школа мастацтваў імя Пушчыных?

У Нацыянальным гістарычным архіве Рэспублікі Беларусь захоўваецца дакумент “Справа Мінскага дваранскага дэпутатскага сходу пра дваранскае паходжанне роду Пушчыных”. У ім ніяма звестак пра Міхаіла Іванавіча Пушчына — старэйшага брата ліцыйскага сябра Аляксандра Пушкіна дэкабрыста Івана Іванавіча. Гэта яму адрасаваныя памятныя нам радкі: “*Мой перамай друге, мой друг бесценны...*” У “Справе” можна знайсці дакументальнае пацвярджэнне таго, што жыццё Міхаіла Іванавіча было трывала звязана менавіта з Парычамі.

і справядлівасці. Менавіта таму ён звольніў аканома маёнтка Пятра Бялькоўскага, які мяхамі забраў у беларускіх сялян збожжа і звозіў у сваю адрыну, а потым прадаваў, набіваючы сабе кішэнні. Міхаіл Іванавіч наняў доктара, адкрыў бальніцу і аптэку, набываў і раздаваў бясплатна пшаніцу, жыта, ячмень тым, хто меў у гэтым патрэбу...

Духоўнай саюзніцай Міхаіла Іванавіча ва ўсіх жыццёвых нягодах была яго жонка Марыя Якаўлеўна. Па яе ініцыятыве 8 верасня 1860 года было адкрыта жаночае вучылішча Духоўнага ведамства. Неўзабаве пачалося і будаў-

сам папрасіў Аляксандра II дапамагчы “доблеснаму ваяру і выдатнаму чалавеку”.

Царква святой Марыі Магдаліны выглядала настолькі адметна, што калі яе наведваў епіскап Мінскі і Тураўскі Мітрафан, пасля літургіі ён у захапленні зазначыў: “Цудоўная царква, цудоўныя парадкі ў ёй! Так бы і перанёс яе ў наш горад Мінск, дзе мала храмаў, ды і тыя напалову ўбогія па сваім добраўпарадкаванні...”

У 1865 годзе Міхаіл Іванавіч стаў генерал-маёрам, быў прызначаны камендантам Бабруйскай крэпасці “з утрыманнем у 2418 рублёў”. Але царская

былі расставлены на плошчы каля прыхадской царквы і каля вучылішча для ўсіх, хто хацеў ушанаваць памяць Пушчына.

Марыя Якаўлеўна працягнула справу свайго мужа. У 1874 годзе па яе хадэйніцтве пры вучылішчы з’явілася семінарыя для падрыхтоўкі вопытных кіраўнікоў народных школ, а неўзабаве з трохкласнага яно было ператворана ў шасцікласнае і атрымала “высокае апякунства Яе Вялікасці”. Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі вучылішча стала школай...

Пахавана Марыя Якаўлеўна была побач з Міхаілам Іванавічам ля пабудаванай ім царквы. На жаль, сёння яе ўжо не ўбачыш — прыгожы храм быў бездай-прычыны знесены ў савецкую эпоху. Ды і месца пахавання давалося пазначыць з дапамогай памятнага каменя. Пра гэта мне давалося ў свой час хадатайнічаць перад райвыканкамам.

Ці трэба гаварыць, што аддукацыйнае і духоўнае значэнне таго, што рабілі Пушчыны ў Парычах, тычылася не толькі гэтага мястэчка — яно мела значна большае прасторавае значэнне. Таму прысваенне школе мастацтваў у Светлагорску імя — гэта не толькі высакародная даніна памяці выбітных асоб, але і далучэнне да лепшых культурных традыцый, якія зарэзаліся на нашай зямлі.

Я думаю, што калі-небудзь і на плошчы, названай у гонар Пушчыных, з’явіцца прысвечаная ім шматфігурная скульптурная кампазіцыя. Яны заслужылі нашай удзячнасці. Але найперш мне вельмі хочацца зняць пыталнік у загалую гэтай публікацыі. Хай яе поўная назва будзе такой: “Светлагорская школа мастацтваў імя Пушчыных”.

Ізяслаў КАТЛЯРОУ

Летас у Мастоцкі музей у Дняпры я трапіў у апошні вечар перад ад’ездам, літаральна напрыканцы закрыцця ўстановы. А прыехаўшы сёлета на чарговы фестываль “Лествіца”, пра які ўжо нядарна расплаваў чытачам “К”, рушыў да таго будынка ў стылі “мадэрн” амаль адразу па засяленні ў гэтэль. Экспазіцыю паглядзеў уважліва, не аднойчы абшютаўшы ўсе залы па рыпчынскім парке. І ўпэўніўся: адно дзеля гэтага музея варта наведаць Дняпро!

Некалі пра той музей адзін ганарлівы мастацтвазнаўца напісаў: “Экспазіцыя вадкая, як суп”. Цяпер усё іначай: што называецца, лыжка стаіць!

Залаў няшмат: даецца ў знакі абмежаванасць плошчаў у старым асабняку. Вялікая колькасць ікон: праваслаўных, каталіцкіх, уніяцкіх, якія няяжка было набіраць па шматлікіх вясковых цэрквах і касцёлах. Зразумела таксама, адкуль узятліся і вельмі цікавыя дошкі, маляваныя вясцоўцамі-прымітывістамі: скажам, “Гапак” са скокамі пад бандуру (канец XVIII стагоддзя).

Але ў экспазіцыі музея — і ўсе вядомыя рускія мастакі, прычым прадстаўлены яны часячком не адной работай, а некалькімі. Адкуль жа з’явілася тут такое багацце?

ДВА ШЧАСЛІВЫЯ ВПАДКІ

Аснову першапачатковага збору музея напрыканцы XIX стагоддзя склалі працы, ахвяраваныя Расійскай Акадэміі мастацтваў: так бы моўць, адшкваленыя сталічнай установай. Далалі сёе-тое і Трашчякоўка, Рускі музей, Эрмітаж.

А потым славеты Ілья Рэпін напісаў: “Адна надзея на спачуванне і прыхільнасць мастакоў, да якіх мы звяртаемся”.

І адкнуўся! Пасля адкрыцця музея вясной 1914 года сюды паяклі творы. Вось, аказваецца, адкуль такі шырокі спектр славетных сёння прывітчаў! Сам вялікі майстра падарыў на адкрыццё музея вялікі “Партрэт банкіра Камінкі” (1908). Амаль тады ж туды трапілі палотны Івана Шышкіна, Валянціна Сярова, Філіпа Малявіна, Аркадзя Рылава, Абрама Архіпава...

Але далей — вось што ўражае! — літаральна парад рускага жывапісу. Макоўскі, Бродскі, Грабар... Каго са славетных мастакоў Расіі тут толькі няма! Адкуль жа “прыплыло” сюды такое багацце?

Як выявілася, музею пашчасціла двойчы. Прыехаўшы ў 30-я гады на будову ДняпраГЭСа, знакамты мастак Ісаак Бродскі перадаў гораду каля 300 прац выдатных майстроў — усю ўласную калекцыю! Сёння ягоны дар складае каля траціны музейнага фонду твораў выяўленчага мастацтва.

Увагу прыцягвае знаёмая па Кіеўскім мастацкім музеі аўтарская копія Міколы Піманенкі “Ахвяра фанатыз-

му” (1899): яўрэйскае мястэчка, натоўп гатовы забіць дзяўчыну за нешта, зробленае не па традыцыі — мо за каханне да хлопца іншай веры. Хоцаша затрымацца, разглядаць рэальную кожнага з двух дзясяткаў дакладна характарызуемых мастаком персанажаў.

А вось працы грузінаў Ладэ Гудзіашвілі і Рыгора Таідзе, армянін Марыям Асламазян, творы літоўскіх, латышскіх,

азербайджанскіх мастакоў — увесё СССР тут! Канешне, значнае месца займаюць свае мастакі — “дняпроўцы”.

Пятаюся: як гэта ўсё ўдалося захаваць у гады Вялікай Айчыннай вайны? Горкі ўзых дырэктара Таццяны Шапарэнка. Высвятляецца: частку збору паспелі эвакуіраваць, і асела яна ў Акцюбінску. Частка з’ехала некуды яшчэ. Захаваўся толькі ліст дырэктара музея, датаваны 1942 годам нідзе з Казахстана. Далей канцы губляюцца. Вялікая частка збору згіннула... Добра, калі не загінула.

У гады акупацыі музей працаваў. Але як? Кажуць, захаваўся ў архіве шэдурлі нейкага мясцовага “фіюрэра” Міюлера — вялікага аматара мастацтва. Па ягоным загадзе са сцен музея папросту забіралі творы, і потым яны зніклі ў невядомым напрамку. А было і інашае: на палатнах паверх выяваў фісэлі партрэтаў галоўнага фіюрэра і іншых “фіюрэрычкіў” рангам ніжэй.

Каратей кажучы, у вайну зніклі 1003 экспанаты — можна сказаць, яшчэ цэлы музей!

З ГЛУХОГА ЗАБЫЦЦЯ

Сапраўднай сенсацыяй для мяне стала знаёмства з творами Міхаіла Сапожнікава. Будучы сімвалістам, выяўляў ён патаемны свет міфалагічных, стыійных і казачных вобразаў. Росквіт яго творчасці выяўляў на жудасны час — паміж рэвалюцыямі 1905 і 1917 гадоў. Мо тым і тлумачыцца такая загадкавая тэматыка, містычнае ўвасабленне змроку і разгубленасці.

Светлагорская школа мастацтваў.

Магілы Пушчыных алтара царквы.

нітва царквы пры ім. Але сродкаў для яго завяршэння не стала.

На той час Міхаіл Іванавіч зноў паступіў на дзяржаўную службу. Пяць гадоў быў у Мінску членам урада ў “губернскай па сялянскіх справах прысутнасці”, многае рабіў для паліячэння долі вясцоўцаў.

Але адносіны з уладамі былі заўсёды напружанымі, нават пры больш ліберальным Аляксандры ІІ. І калі Пушчыны звярнуўся ў Міністэрства ўнутраных спраў з просьбай даць яму пазыку ў восем тысяч рублёў для завяршэння будаўніцтва, задалолі яе толькі пры ўмове закладу маёнтка. Дапамог князь Гарчакоў — ліцыйскі сябра Пушкіна, вядомы рускі дыпламат, міністр унутраных спраў, дзяржаўны канцлер. Ён

міласць запанілася. Яго здароўе было падарвана. І ў 1869 годзе Міхаіл Пушчына не стала. Памёр ён у Бабруйску, і з дазволу Мінскага епіскапа Аляксандра пахаваны ў Парычах алтара царквы святой Марыі Магдаліны.

Цікавы факт. Нябожчыка, нягледзячы на позні вечар, прычына сустрэкалі за некалькі верст. Яны выпраглі коней і самі неслі труну. На пахаванні са шляхетных асоб нікога не было, акрамя самых блізкіх суседзяў, памешчыка Прушаноўскага з Белшы і стрычнага брата Мікалая Паўлавіча Пушчына з вёскі Стужкі. Народу ж простага сабралася так шмат, што ў царкву нельга было ўвайсці. Пасля пахавання наладжаныя памінкі, якія насілі народны характар. Сталы

У красавіку 1797 года імператар Павел падарыў адміралу Пятру Пушчыну на вечнае валоданне маёнткаў Парычах Мінскай губерні. А ў 1835 годзе там пасяліўся адзін з яго сыноў — Міхаіл. Капітан лейб-гвардыі, камандзір коннага эскадрона быў асуджаны за ўдзел у руху дэкабрыстаў. Пазбаўлены гвардзейскага чыну і дваранскага звання, і даваран салдатам штурмаваў ён крэпасці Ерэван, Нахчывань, Карс. Узнагароджаны двума ордэнамі, атрымаў чын паручніка. Але пасля дэмабілізацыі яму доўгі час было забаронена жыць у абедзвюх сталіцах імперыі.

Зрэшты, побыт у ціхіх Парычах пайшоў яму на карысць. Менавіта тут ён стаў аўтарам “Нататак пра сустрачкі з Пушчыным у Каўказе”, якія высокая ашаніў Леў Талстой. У іх геніяльны паст паўстае з усёй рэалістычнасцю. Тут жа, у Парычах, Міхаіл Іванавіч напісаў свае ўспаміны, якія яго пляменніца перадала рэдактару “Русскаго архіва” Пятру Баршэневу, і яны былі надрукаваны там у 1908 годзе.

Будынак у стылі “мадэрн”

Як і многіх вялікіх мастакоў, яго напаткаў няшчасны лёс, і галоўнае — невылечная хвароба. Хаця пачыналася ўсё выдатна: Расійская Акадэмія мастацтваў у Санкт-Пецярбургу, затым, па заканчэнні, практыка ў Мюнхене, дзе ён шмат і плённа працаваў. Урэшце, першая выстава ў сталіцы імперыі — амаль 200 работ! Яе дэвіз — “Адлюстраванне рэвалюцыі ў сімвалізме — лютэрку вечнасці”. Але надвары — люты 1917 года, Петраград! Анархія, голад, безуладдзе ў краіне. Да якой там выставы раз’юшанаму народу, да якога сімваліста-правінцыяла Сапожнікава...

Яшчэ адна ягоная выстава прайшла па “месцы жыхарства”, у родным Днепрапятроўску ў 1926-м.

Калі хвароба пазбавіла мастака магчымасці выходзіць з дома, ён маляваў краявіды Дняпра, што адкрываліся з яго акна: у розны час дня, у розныя поры года.

А далей — імя мастака літаральна “канула ў Лету” на доўгія паўстагоддзі.

І толькі ў 1960-я расччў глухое рэха яго адметнага голасу дапыглівы днепрапятроўскі даследчык Сямён Шыла — і, як у дэтэктыве, “узляў след”.

Працы, здэртаты з падрамнікаў і скручаныя абы як у рулоны, знайшліся на паддашку падмаскоўнага лецішча сына мастака Леаніда — хіміка-акадэміка. Шыла, убачыўшы іх стан, толькі і ўскрыкнуў:

— Трэба тэрмінова ратаваць!

Леанід Міхайлавіч аддаў усю спадчыну бацькі ў Масквінскі музей Днепрапятроўска, дзе за яе апазу ж узятая вялікая бригада рэстаўраараў. Праца над некаторымі палотнамі з запаснікаў цягнулася і пагэтуль. Але паўтара дзясяткі твораў Сапожнікава сёння можна ўбачыць у асобнай зале музея. Гэта і “Малітва хвалі” — чорныя шпюдзённыя хвалі б’юцца аб камяні будынка з вогненымі вокнамі; і “Цар Змроку” — нібы сціснуты межамі палатна, нібы высечаны з граніту стары з прыплюснутым чэрапам, і “Сляпяны” — белыя постаці з выцягнутымі рукамі блукаюць на непраходным лесе, і “У затоцы” — дзе агеньчыкі прыморскага горада ўначы нагадваюць скручанага кракадзіла. “Пацалунак смерці”, “Страта”, “Неспакой”, “Бура”... Адна назва ўжо моцна характарызуе прамак творчасці.

Яшчэ сёлета выйдзе першая манаграфія з каларыраванымі рэпрадукцыямі некаторых твораў і жыцццяпісам ні на каго не падобнага мастака-сімваліста. І будзе гэта сапраўднае адкрыццё.

І ўжо не забудземся на імя: Міхал Сапожнікаў.

БЕЛАРУСКІ СЛЕД

І раптам — дзіву даюся! Пад карцінамі, якія я бачу ў залах музея — прозвішчы тых мастакоў, якія добра вядомыя мне дзякуючы грунтоўнай працы неўтаймаванага даследчыка Барыса Крэпака: яго багата

ілюстраванаму і шыкоўна выдаленаму двухтомніку “Вяртанне імёнаў”.

Вялікі палбор — ажно чатыры ладныя халціны! — твораў мастака з-пад Ваўкавыска Станіслава Жукоўскага. Тэматыка і настрой — тыя самыя, што і ў дзясятку прац, якімі валодае наш Масквінскі. Чэхаўскія “вішнёвасалаўскія” сядзібы: спакой, белыя калоны, клумбы з вянучымі кветкамі, апошняя промні сонца, цішыня... Нібы прадчуванне адыходу эпохі “дваранскіх гнёздаў”. Сюды ж добра ўпісваецца знаёмы нам інтэр’ер пэндзля Жукоўскага “Гасціўня з раялем”. Размешчаны гэтыя палотны згодна з заповятам аўтара: “калі трапяць у музей, каб віселі ўсе разам, побач, каб уражанне ад мастака было поўным”.

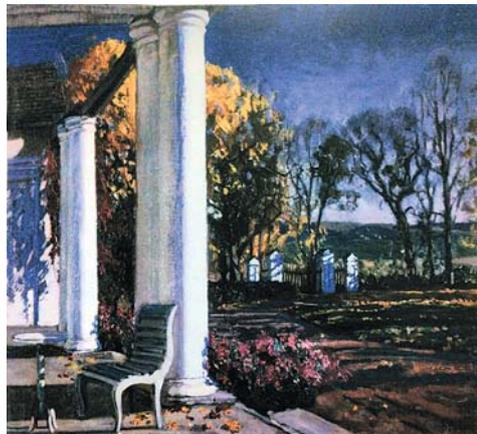
Гід дадае са ўздыхам: “Немцы забралі карціну “Паляўнічы ўзніку”.

Я ўдакладняю: “І забілі мастака ў канцлагеры”.

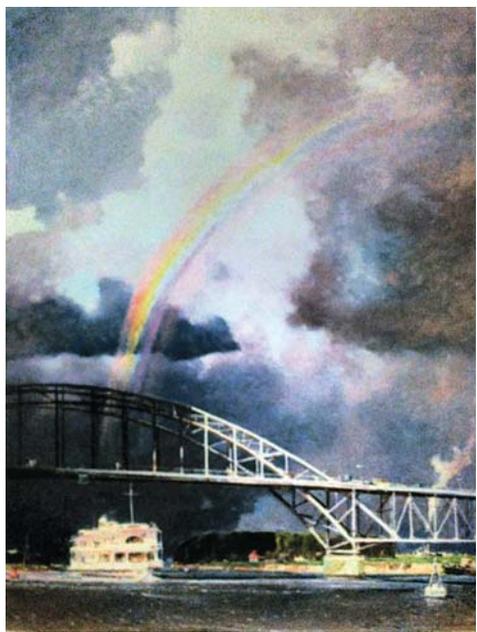
Мастака з Магілёўшчыны Сяргея Заранку ведаюць

Сяргей Заранка. “Партрэт Ванечкі (Аванэса) Лазарана”.

Станіслаў Жукоўскі. “Восеньскі ранак”.

Георгій Ніскі. “Вясёлка”.

Міхал Сапожнікаў. “У затоцы”.

Міхал Сапожнікаў. “Цар змроку”.

найперш дзякуючы “Партрэту скульптара Фёдара Талстога”, набытаму нашымі музейшчыкамі ў славаўтай спывачкі Ліліі Русланавай. Усе, хто пазираваў Заранку, пазіраюць проста на гледача. І тут — хлопчык з выразнымі вачыма, які літаральна пранізвае нас поглядам. “Партрэт Ванечкі (Аванэса) Лазарана” (1851) — заказ багатага армяніна Хрыстафора, які такім чынам абессмяроўціў свайго нащадка. Дарэчы, гэтага ж Ванечку маляваў і армянін Іван Айвазоўскі.

“Бубновавалетчык” Роберт Фальк удзельнічаў у кіпучым мастацкім жыцці беларускага Віцебска ў той час, калі яго параўноўвалі з Парыжам. Там і ўзяў шлюб са сваёй вучанцай, віячбанкай Раісай Ідэльсон. У экспазіцыі дняпроўскага музея — тры працы акурат гэтага перыяду: “Лядомны”, “Мужчынская постаць”, “Дзяўчына ў ліловым”... Мо гэтая “ліловая” карціна — партрэт каханай?

Урадженец Гродна Леон Бакст, афарміцель спектакляў легендарных дзятлеўскіх “Парыжскіх сезонаў”, прадстаўлены “Жаночым партрэтам” (1899), напісаным ім асама па кардоне.

Алетая ў вершы Ахма-

тавай Аляксандра Грыгаровіч-Экстэр, якая родам таксама з Гарадзеншчыны, так распісала фая і залу Камернага тэатра ў Маскве, так распрацавала аздабленне спектакля “Рамэ і Джульета”, што, па ўзагодках сучаснікаў, заклікала і рэжысура Таірава, і ігру яго жонкі Алісы Каонэн. Прадстаўлены ў музеі эскіз касцюма Рамэ (1921) — амаль манахромны і такі ж кубічны, які іншыя вядомыя яе працы.

Натуральна, не абмінаю ўвагай пейзаж Вітольда Бяльніцкага-Бірулі.

“Месячнае святло” Аляксандра Тышлера — адна з частак яго трышча (1972): хлопц з дзяўчынай у цесных абдымаках, аточаныя нераўняльным святлом. Аўтар вядомы нам як асноўны сцэнограф Беларускага дзяржаўнага яўрайскага тэатра. Я дзіўлюся: у 1972 годзе прамінула ўжо чвэрць стагоддзя, як той тэатр знік — а вышталтаваная тады мастаком дэкаратыўнасць нагадвае пра сябе і ў яго творах апошняга перыяду жыцця.

Юзэф (Іосіф) Аляшкевіч, нарыс пра якога адкрывае даследаванне, — ураджэнец Міншчыны, “чарадзнец ідэальных вобразаў”. У музеі — яго “Мужчынскі парт-

рэт” (1817). Тэхніка незвычайная — алей на медзяной пласціне. Тыповы класіцыстычны твор.

“Вясёлка” Георгія Ніскага — індустрыяльны далягляд, напісаны мастаком у 1950 годзе, калі ён ужо пакінуў родныя мясціны. Белы арачны мост, наўпрост пад ім — белы цаплаход, удалечыні дымяць завальскія каміны, а па-над усім, у небе, якое займае дзве трэці вышынні халціны — вясёлка. Гэта магло нагадваць уражанні дзяцінства: такі ж мост ёсць на яго радзіме пад Навабеліцай.

“Свята восені” Гаўрылы Вашчанкі (1980) — шырокае застолле падчас дажынак. Мо яго ладзілася і ў яго палескай вёсцы: акно з завітай ветрыкам штораў, удалечыні — хаткі, галіны з налітымі яблыкамі, а на пярэднім плане святкуюць шчаслівыя людзі ўсёх узростаў! І каравай, які ставяць у цэнтр стала. Разгортваюць, тэатральнасць вялікай кампазіцыі.

А зараз — пра горкае наступства колішняй дурацыі.

Палачаніна Савелія Сорына ў музеі няшмат — усяго адна карціна. Але якая — “Хвіліна натхнення” займае ўсю сцяну! А яшчэ больш уражвае змест. У цэнтры ўвагі — драматычная актрыса, якая крыху адварнулася ад залы, затым цёмны прывал прасторы паміж сценай і гледачамі — і некалькі высвечаных настольнай лямпавай твараў аматараў тэатра.

У эміграцыі Сорын стаў мастаком, партрэты якога каштавалі вельмі дорага. Яму пазіравалі Шаляпін, Гюк, Тэфі, Ахматава, балетмайстры “Парыжскіх сезонаў” Баланчын, Місін, Фокін, балерыны Паўлава, Спасіўцава, Карсавіна, мастакі Судзэйкін, Бенуа, князі і князёўны, асобы каралеўскай крыві... Паміраючы ў 1953-м у Нью-Ёрку, мастак завяшчаў перадаць 20 сваіх прац на радзіму ў СССР і размеркаваць іх па музеях краіны. Заўважце: “па музеях” — множны лік.

Але кіраўнікі Беларусі тых часоў нават не паварушыліся, нават не заявілі аб жаданні ўзбагаціць музей Мінска ці Палачка творами такога вядомага мастака. А як жа — эмігрант, а значыць, ужо апырэры “не наш”, і такіх нават непатрэбныя!

Затое рулівыя ўкраінцы Сорына папрасілі — пагадоў, ён вучыўся жывапісу ў Адэсе. Сёння “Хвіліна натхнення” — гонар музея ў Дняпры!

Таму калі патрапіце ў гэты гасцінны горад — не прамініце магчымасці яе ўбачыць. Ды і ўвесь музей нікога з вас не расчаруе.

Уладзімір АРЛОЎ,
кінарэжысёр

МУЗЕІ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 327 45 62.
Экспазіцыі:
■ "Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст.;"
■ "Мастацтва Беларусі XIX — пач. XXI стст.;"
■ "Мастацтва Беларусі XX — пач. XX стст.;"
■ "Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст.;"
■ "Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.;"
■ "Мастацтва краін Усходу XIV — XX стст.;"
Выставы:
■ Выстава "Адкрыццё сапраўднага", прыверкаваная да 80-годдзя Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь — да 17 сакавіка.
■ Персанальная выстава карцін Барыса Грабеншычкова "Татэмны Зімагораў" — да 10 сакавіка.
■ Выстава "Браты Ткачовы. Пачатак шляху" па 28 красавіка.
■ Выстава "Напрадвесні" прыверкаваная да 70-годдзя дня нараджэння Юрыя Паўлавіча Герасіменкі-Жызнёўскага да 31 сакавіка.
■ Інкубуцыйны арт-праект "І адчуваючы, бачыць..." — да 1 мая.

Філіялы музея

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАў. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І ПАЛОЎ XIX СТ."
г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 327 88 78.
Пастаянныя экспазіцыі:
■ "Інтэр'еры шляхецкай сядзібы".
■ "Жыццё і творчасць Валенціны Ваньковіча".
■ "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст.".
■ Выстава літаграфій **Напалеона Орды** з фонду Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь будзе працаваць да 27 красавіка.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ
Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Майстар-класы па стварэнні лялек-мотанак, ткацтва паясоў альбо саломалляценні (на выбар) — кожную нядзелю. Пачатак а 12-й.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 327 43 22.
Экспазіцыі:
■ Абноўленая экспазіцыя "Стараяжытная Беларусь".
■ "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".

У МІНСКУ ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" МОЖНА НАБЫЦЬ У НАСТУПНЫХ КРОПКАХ:
магазіны "Белсаюздрук"
Падземны пераход ст.м. "Пятроўшчына".
Падземны пераход ст.м. "Плошча Перамогі".
Проспект Незалежнасці, 44.
Вуліца Валадарскага, 16.
кіёскі "Белсаюздрук"
ст.м. "Наміга", вул. М. Багдановіча.
Проспект Пераможцаў, 5.
Вуліца Рабкораўская, 17.
Проспект Незалежнасці, 68, В.
Вуліца Лабанка, 2.

■ Бестэрміновая акцыя "Адзіны білет", якая дазваляе мінчанам і гасцям сталіцы наведаць музей і яго шэсць філіялаў, набыўшы ўсяго адзін білет у любым з іх.
■ Аўтарскі праект Ахрэма Белабровіка **VKL3D**.
■ Акцыя "Вольнае піяніна" — кожны дзень з 16.00 да 19.00.
Выставы:
■ Выстава "Беларусь: адраджэнне духоўнасці".
■ Выстава "Ад рымскага дэнарыя да беларускага рубля".
■ Выстава "Сакральная культура Касцёла Беларусі" — да 18 сакавіка. У рамках выставы — фотаканцэпцыя Сяргея Плыткевіча "Планета Беларусь. Касцёлы".
■ Выстава фотарттрэтаў Яўгена Колчава "45+1" — да 10 сакавіка.

Філіялы музея

ДОМ-МУЗЕЙ ІЗ'ЕЗДУ РСДРП
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.
■ Абноўленая экспазіцыя "Гісторыя сацыял-дэмакратычнага руху канца XIX — пачатку XX стст."
■ Навукова-папулярная выстава "Таямнічы свет пад мікраскопам" — да 7 ліпеня.

МУЗЕЙ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ
г. Мінск, вул. К.Маркса, 38.
Тэл.: 327 46 11.
■ Пастаянная экспазіцыя "Сучасная гісторыя Рэспублікі Беларусь: 1991 — 2017 гг."
■ "Галоўны дакумент краіны: мінулае і цяперашняе (да 25-годдзя прыняцця Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь)". 3 12 красавіка.

МУЗЕЙ ПРЫРОДЫ І ЭКАЛОГІІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 327 06 33.
Экспазіцыі:
■ "Сезонныя змены".
■ "Вадаёмы і насельнікі прыбярэжных раслін".
■ "Хвойны тып лесу і насельнікі змяшанага лесу".
■ "Насельнікі ліставога і змяшанага лесу".
■ "Ахоўныя прыродныя ўчасткі, рэдкія віды жывёл".
■ "Ахоўныя прыродныя ўчасткі, рэдкія віды жывёл".
■ Атракцыён "Стужачны лабірынт".
■ Атракцыён "Лазерны квест".

г. Мінск, вул. Багдановіча, 9а.
Тэл.: 237 46 94.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ТЭАТРАЛЬНАЙ І МУЗЫЧНАЙ КУЛЬТУРЫ
г. Мінск, Музычны зав., 5.
Тэл.: 220 26 67.
Пастаянныя экспазіцыі:
■ "Вытокі тэатральнай і музычнай культуры на беларускіх землях";
■ "Музычная і тэатральная культура Беларусі ў X — XIX стст."; "Беларуская музычная культура XX ст."; "Тэатральная культура Беларусі XX стт.."

ГАСЦЁЎНА УЛАДЗІСЛАВА ГАЛУБКА
г. Мінск, вул. Старавіленская, 14. Тэл.: 286 74 03.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава "Вясновы сад" (прадстаўлены творы Настасі Арайс, Алега Барычэўскага і Сяргея Паўлава) — да 10 сакавіка.
Майстар-класы:
■ Музейныя заняткі "Тэатральная лялька" для дзяцей 5+.
■ Інтэрактыўны музейныя заняткі "Асновы акцёрскага майстэрства" для дзяцей ад 5 да 10 гадоў.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА КІНО
г. Мінск, вул. Сьвядлова, 4.
Тэл.: 327 10 75.
■ Пастаянная экспазіцыя "Гісторыя беларускага кінематографа".
■ Міжнародная выстава фатаграфій "Нюансы" (у рамках праекта "Гульня ў класіку") — да 10 сакавіка.
■ Мастацкі праект "Выстава мастакоў-раварыстаў". 3 13 па 31 сакавіка.

БЕЛАРУСЬ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ
г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8.
Тэл.: 327 11 66; 203 07 92.
Музей працуе: пн. — выхадны, аўт. — нядз. — ад 10-й да 18-й, сер. — ад 12-й да 20-й.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Часовая экспазіцыя "Афганістан. Рэха вогненных гор", прысвечаная 30-годдзю вываду войскаў з Афганістана — да 31 сакавіка.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"
г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19.
Тэл.: (8-01770) 2 06 60, 2 06 02; +37529 551 80 51, +37529 190 31 49.

Палацавы ансамбль
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава сусветна вядомага беларускага мастака-графіка Паўла Татарнікава "Аўдэенцыя" — да 15 красавіка.
■ Гістарычны квест "Таямніцы і загадкі палаца Радзівілаў". Па папярэдніх заяўках.
Сектар экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці
Вул. Гейсіка, 1.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Персанальная выстава Наталлі Каньковай "Справа час і забаве час" — да 25 сакавіка.

Ратуша
Вул. Савецкая, 3.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Квест "Выхадкі старога захавальніка". Па папярэдніх заяўках.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "MIP"
г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 90, (8-01596) 2 82 70.
■ Пастаянная экспазіцыя.

■ Тэатрызаваўная экскурсія "Мірскі замак і яго ўладальнікі: шлях праз стагоддзі".
■ Экскурсія з элементамі дэгустацыі "У гасці да Пана Казанку".
■ Экскурсія з элементамі анімацыі і дэгустацыі "Мірскі замак. Гісторыя. Культура. Дэгустацыя".
■ Тэматычная экскурсія з элементамі квеста для дваіх "Інтрыгі Кулідона".
■ Музейныя камунікатывныя праграмы: "Табе, нашчадак, у добры дар...", "Ад усяго сэрца — самы лепшы пачастунак", "Капрызы моды ракаю".
■ Квест "Белы слон".
■ Дзіцячая тэатрызаваўная экскурсія "Чароўная гісторыя ў Мірскім замку".
■ Правадзненне вясельных цырымоній, святкаванне гадавіны Вясялля.
■ Музейная фоталяпоўка.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-ДЕМАР'ЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА
г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.
Экспазіцыі:
■ "Якуб Колас. Жыццё і творчасць".
■ Экспазіцыя "Склен" на сядзібе Якуба Коласа.
■ Часовая экспазіцыя "Творчасць Варвары Пушкінай" (з фонду Літаратурнага музея А.С. Пушкіна (Вільнюс) — да 10 сакавіка.
■ Тэматычная экскурсіі і лекцыйныя заняткі.
■ Тэатрызаваўная прадстаўленні паводле беларускіх народных казак.
■ Музейныя майстар-класы і заняткі.
■ Мультымедычны комплекс "Чалавек. Асоба. Час".
■ Пешая экскурсія "Мясцінамі Коласа ў Мінску".

■ Інтэрактыўныя праграмы для сямейных наведвальнікаў, квест-гульня "Таямніцы дома Песняра".
Акцыі:
■ "Самы лепшы дзень" (дзень нараджэння ў музей).
■ Віншаваанне ад музея, фотасесія "У дзень Вясялля — у музей!"
■ Часовая экспазіцыя "Легенды сонечнага камя" з фонду Калінінградскага абласнага гісторыка-мастацкага музея (Расійская Федэрацыя). Па 5 чэрвеня.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ
г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4.
Тэл.: 327 78 66.
■ Пастаянная экспазіцыя "Шляхі" з праглядам роліка ў 3D-фармаце і інтэрактыўнай зонай для дзяцей "Хлопчык і лётчык", галаграфічным тэатрам.
■ Інтэрактыўны музейныя праграмы "У пошуках папараць-кветкі", "Вячоркі".

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ГОРАДА МІНСКА
г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.

Філіялы Музея гісторыі горада Мінска

ГАРАДСКАЯ МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ ТВОРАЎ Л.Д. ШЧАМЯЛЁВА
г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.
■ Адноўленая экспазіцыя "Адкрыццё жывапісу" (візуальная рэтрспектыва творчасці народнага мастака Беларусі Леаніда Шчамялёва).
■ Выставачны праект з цыкла "Асабісты гісторыі" "Мінская прапіска. Частка 1. Harry New Minsk".

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ МІХАІЛА САВІЦКАГО
г. Мінск, пл. Свабоды, 15.
Тэл.: 321 24 30.
Экспазіцыі:
■ "Мастак. Грамадзянін. Герой". Прысвечана ганаравану грамадзяніну г. Мінска Міхалі Савіцкаму.
■ "Мінск губернскай. Шляхецкі побыт".
■ Выстава жывапісу і графікі мастакоў Волгі і Юрыя Крупняковых "Тандем" з 6 сакавіка.
■ Мастацкі праект латвійскай мастацкі Анэц Грыцманэ "Сакральная абстракцыя". 3 12 па 31 сакавіка.

МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ РАТУША
г. Мінск, пл. Свабоды, 2а.
Тэл.: 321 24 30.
Выставачныя праекты:
■ "Мінск у гістарычнай прасторы. Картаграфічны кабінет".
■ "Мінск сярод сяброў. Гарыдабраціны сталіцы Беларусі".
■ "Археалагічны арэфакты ў XII — XIX стст."

ПА ПЫТАННЯХ РАЗМЯШЧЭННЯ РЭКЛАМЫ Ў ГАЗЕЦЕ "КУЛЬТУРА" звяртайцеся па тэлефоне +375 17 286 07 97 і па тэлефоне/факсе +375 17 334 57 41 альбо пішыце на электронны адрас kultura@tut.by!

ЭКСПАЗІЦЫЯ "КАРЭТНАЯ"
г. Мінск, вул. Кірылы і Мядоводзія, 8. Тэл.: 321 24 30.
■ "Сані • вазок; каляска • брычка; карэта • вупраж" (пастаянная экспазіцыя па гісторыі гужавога транспарту жыхароў Мінска XIX — пачатку XX стст.).
■ Віртуальная гульня "Карэтны майстар".

МУЗЕЙ "ЛОШЫЦКАЯ СЯДЗІБА"
г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 8-2.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава "Краса Паўднёвай Курземе" — да 17 сакавіка.

ФЛІГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА КОМПЛЕКСУ
г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 10.
Тэл.: 285 18 86.
Экспазіцыі:
■ "Кола часу" — прадметы гарадской і сялянскай культуры кан. XIX — сяр. XX стст.

АРТ-ГАСЦЁЎНА "ВЫСОКАЕ МСТА"
г. Мінск, вул. Герцэна, 2а.
Тэл.: 321 24 30.
■ Выстава жывапісу Алены Карповіч і Наталлі Разуменка "Дзве фарбы" — да 10 сакавіка.

НАВАГРУДСКІ ГІСТОРЫКА-КРАЯЗНАЎЧЫ МУЗЕЙ
г. Навагрудак, вул. Гродзенская, 2.
Тэл. (8-01597) 2 14 70.
■ Пастаянная экспазіцыя: "Гісторыя Навагрудчыны са старажытных часоў да Вялікай Айчыннай вайны".
г. Навагрудак, вул. Мінская, 64-66.
■ Экспазіцыя: "Музей яўрэйскага супрацілення на Навагрудчыне".

ДОМ-МУЗЕЙ АДАМА МІЦКЕВІЧА ў НАВАГРУДКУ
г. Навагрудак, вул. Леніна, 1.
Тэл.: (8-01597) 2 43 40 (каса).
■ Пастаянная экспазіцыя: "Жыццё і творчасць Адама Міцкевіча".
■ Пастаянныя выставы: "Святло кухні Міцкевічаў", "Малюнк сельскага жызця", "Пан Тадэвуш" праз час і народы".

ГАЛЕРЭЯ "УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"
г. Мінск, пл. Кастрычніцкая, 1.
Тэл.: 327 26 12.

ТЭАТРЫ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс: 334 11 56.
■ 9 – "Травіята" (опера ў 4-х дзеяннях) Дж. Вердзі. Дырыжор – Андрэй Галанаяў.
■ 10 – "Жызэль, альбо Васілісь" (балет у 2-х дзеяннях) А. Адана. Дырыжор – Мікалай Калядка. Пачатак а 18-й.
■ 12 – "Чароўная флейта" (опера ў 2-х дзеяннях) В. А. Моцарта. Дырыжор – Іван Касцяцкін.
■ 13 – "Эсмеральда" (рамантычны балет у 2-х дзеях) Ц. Пуні. Дырыжор – Алег Лясун.
■ 14 – "Лятучы галандзец" (опера ў 3-х дзеяннях) Р. Вагнера. Дырыжор – Віктар Пласкіна.
■ 15 – "Жар-пташка" (балет у адной дзёі па матывах рускіх народных казак) І. Стравінскага. Дырыжор – Алег Лясун.

■ 15 – "Кармэн-світа" (балет у адной дзёі) Ж. Бізэ. Дырыжор – Алег Лясун.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ "РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІ"

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44. Тэл./факс: 154 04 44.
■ 9 – "Воук-маралавец" (музычная казка) С. Казлова.
■ 9 – "Гэта ўсё яна" (драма) А. Іванова.
■ 10 – "Два чароўныя парасоны" (казка для дзяцей і дарослых) Г.Х.Андэрсена. Пачатак аб 11-й.
■ 10 – "Сіндром Медзі" (трагедыя) Ю. Чарняўскай.
■ 12 – "Пакуты ад здаровага сэнсу" (камічная прыпявасць) С.Рубэ.
■ 13 – "Паляванне на сябе" (не камедыя) А. Вампілава.

ГАЛЕРЭЯ "УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск, пл. Кастрычніцкая, 1.
Тэл.: 327 26 12.